

JURNAL ISRAELIAN Nr.79

Număr special pentru
ATZMAUT ISRAEL - 75

24 aprilie 2023
Yom Hazikaron
Yom Hasoah

Ha! Ha!, said The Clown...

De ce se prăbușesc civilizațiile? Decadență și decădere morală...

Te văd în toate caracteristicile stigmatizate de decădere. Pot să vă dovedesc că... ateismul, pesimismul și cinismul vostru, imoralitatea voastră, căsătoriile voastre destrămate... au fost semnele caracteristice ale epocii muribunde a statelor antice.

(Oswald Spengler, The decline of West).

Trăim într-o epocă a colapsului civilizațional? În această lucrare vom examina ce a dus la căderea civilizațiilor trecute, pentru a determina dacă și a noastră este în pericol. "Înțelepții spun ...că oricine dorește să prevadă viitorul trebuie să consulte trecutul; căci evenimentele umane seamănă mereu cu cele din vremurile precedente." În încercarea de a explica de ce se prăbușesc civilizațiile, istoricii și cercetătorii din domeniul social fac distincția între cauze externe și interne. O cauză externă este o forță sau un fenomen care se impune asupra unei civilizații, depășind capacitatea acesteia de a face față. Printre exemple se numără invaziile unui inamic străin și așa-numitele acte ale lui Dumnezeu, cum ar fi epidemiile sau dezastrele naturale.

Unii istorici susțin că civilizația minoică s-a prăbușit din cauza unei erupții vulcanice, în timp ce alții au propus că malaria a jucat un rol important în căderea Romei.

Istoricii civilizației mesoamericane susțin că faimosul oraș Teotihuacan a căzut din cauza invaziei barbarilor din nord, în timp ce rolul barbarilor germani în prăbușirea Imperiului Roman a fost bine documentat și discutat. Oricât de atractive ar fi teoriile cauzelor externe, acestea nu explică în mod adecvat de ce se prăbușesc civilizațiile. Toate marile civilizații rezistă la dezastre naturale,

persistă prin epidemii și se apără cu succes de atacuri.

Abia atunci când își pierde puterea, rezistența și capacitățile de adaptare pentru a face față crizelor externe, acestea intră în declin și cad. Întrucât teoriile cauzelor externe nu explică suficient de bine de ce cad civilizațiile, trebuie să ne îndreptăm atenția către cauzele interne ale colapsului și să investigăm ce determină o civilizație să slăbească - să putrezească din interior și să ajungă în cele din urmă la un punct în care o criză externă devine proverbiala picătură care îi rupe spinarea. "O mare civilizație nu este cucerită din exterior până când nu se distruge pe sine din interior", scria marele istoric american **Will Durant**. În secolul al XX-lea, Sir John Bagot Glubb, mai bine cunoscut sub numele de **Glubb Pașa**, a scris un eseu puțin cunoscut, intitulat Soarta imperiilor și căutarea supraviețuirii. În acest eseu, el a avansat teza că civilizația se aseamănă cu organismele biologice, în sensul că au o durată de viață naturală și trec printr-o serie de etape marcate de creștere, declin și, în cele din urmă, moarte. Urmărind evoluția acestor etape, putem obține o mai mare claritate în ceea ce privește modul în care, și de ce, civilizațiile se distruge din interior și o mai bună înțelegere a destinului civilizației noastre. Sau, așa cum scria Glubb Pașa:

... experiențele rasei umane au fost înregistrate timp de aproximativ 4.000 de ani. Dacă încercăm să studiem o astfel de perioadă de timp în cât mai multe civilizații posibil, se pare că descoperim aceleași modele care se repetă constant în condiții foarte diferite de climă, cultură și religie. Se pare că așteptarea de viață a unei mari civilizații începe cu o explozie violentă și, de obicei, neprevăzută de energie. și se termină cu o coborâre a standardelor morale, cinism, pesimism și frivolitate".

Glubb Pașa

Potrivit lui Glubb, prima etapă din durata de viață a unei civilizații este epoca pionierilor. În această epocă, o populație mică, dar determinată, de inovatori, războinici și exploratori, pune bazele unei noi civilizații.

"Bărbații își croiesc drum prin junglă, escaladează munții sau înfruntă oceanele Atlantic și Pacific în mici coclauri...Săraci, rezistenți, adesea pe jumătate înfomețați și prost îmbrăcați, ei abundă și de curaj, energie și inițiativă, depășesc orice obstacol și par să dețină întotdeauna controlul asupra situației". După ce se stabilesc pe teritoriul nou găsit sau cucerit, pionierii construiesc mici orașe și așezări, exploatează resursele naturale ale regiunii și încep să își concentreze energiile asupra fabricării, producției și comerțului.

Se încheie astfel epoca pionierilor, în care începe Epoca Comerțului - următoarea etapă din durata de viață a unei civilizații. În Epoca Comerțului, se construiesc centre urbane mai mari, se stabilește infrastructura publică și, cu sumele uriașe de bogăție create din producție și comerț, se finanțează din belșug artele și se construiesc monumente, palate, muzee, minuni ale lumii și alte asemenea edificii culturale. În această epocă, o civilizație atinge ceea ce Glubb a numit "*The High Noon of prosperity*" - vârful său de bogăție și glorie. În pofida magnificenței Nobilimii de la High Noon of Prosperity sunt plantate semințele

colapsului civilizațional. Pentru că la scurt timp după ce atinge apogeul, civilizația trece în Epoca bogăției, iar bogăția imensă începe să corupă civilizația.

Egoismul, lăcomia și vanitatea dezrădăcinează virtuțile de dedicare, sacrificiu și datorie, care erau norma în epocile trecute. În loc să privească banii ca pe un produs secundar al unei munci grele și al unei acțiuni virtuozitate, oamenii caută banii de dragul lor și îi văd ca pe un "be all and end all" - biletul spre mântuire. Și astfel, zeul Mammon, simbol al influenței degradante din punct de vedere moral a bogăției, își face apariția pe scena istorică. Prima direcție în care bogăția dăunează civilizației este una morală... Obiectivul tinerilor și al ambițioșilor nu mai este faima, onoarea sau serviciul, ci banii...

Moralistul arab Ghazali (1058-1111) se plânge ...[că studenții] nu mai merg la facultate pentru a dobândi învățatură și virtute, ci pentru a obține acele calificări care le vor permite să se îmbogățească.

Mai mult, în Epoca bogăției, accesul la lux, plăceri și confort abundă și chiar și oamenii de rând posedă bogăția și timpul liber pentru a se răsfăța cu ele. " O societate răsfățată începe să putrezească pe dinăuntru", explică William Ophuls.

Adaptându-se la abundență, oamenii devin incapabili să suporte chiar și forme ușoare de greutate și suferințe și, așa cum spune proverbul adesea repetat, vremurile bune creează oameni slabi. "Prosperitatea a copt principiul descompunerii".

Edward Gibbon a explicat cu privire la Roma. Declinul civilizațional care are loc în Epoca bogățiilor este accelerat și mai mult de o preocupare tot mai mare pentru bunăstare.

Deoarece nu există lipsă de bogăție, atât oamenii de rând, cât și conducătorii solicită statului să își folosească monopolul de a lua bani de la unii cetățeni pentru a le oferi altora asistență medicală, educație, locuințe, asigurări sociale și ajutoare guvernamentale. Și așa cum scrie Ophuls:

"Bunăstarea favorizează un sentiment de îndreptățire, precum și sentimentul că nimeni nu ar trebui să fie lăsat în urmă. Rezultatul este un stat asistențial cu o listă de clienți din ce în ce mai mare și o povară tot mai mare de subvenții, împreună cu o pierdere corespunzătoare a responsabilității personale și a independenței."

De exemplu, la apogeul bogăției Romei, între domnia împăratului Augustus și a împăratului Claudius, aproape unul din trei cetățeni era asistat social și aproximativ 200.000 de familii primeau grâu gratuit de la stat. O generație sau cam așa ceva mai târziu, Roma și-a început procesul

irreversibil de declin. Poate că este incorect să ne imaginăm că statul asistențial este punctul culminant al realizărilor umane. S-ar putea dovedi a fi doar încă o piatră de hotar obișnuită în povestea vieții unui imperiu îmbătrânit și decrepit. Cu plasa de siguranță a bunăstării și cu o abundență de bogăție, populația nu mai are nevoie să își dedice majoritatea orelor de veghe pentru a-și asigura necesitățile vieții. Prin urmare, mulți își îndreaptă atenția către activități intelectuale. Epoca bogăției face loc Epocii intelectului, iar civilizația își continuă declinul. Puțini ar nega beneficiile imense pe care activitățile intelectuale le conferă individului și Societății în general, însă, ca în cazul majorității lucrurilor din viață, poate exista prea mult dintr-un lucru bun. Iar una dintre caracteristicile Epocii intelectului este că o abordare raționalistă excesiv de unilaterală a vieții saturează civilizația.

Parafrazându-l pe Nietzsche, în Epoca Inteligenței raționalitatea este transformată într-un tiran, iar rațiunea este văzută ca singurul mijloc de a descoperi adevărul. Ca urmare, adevărurile simbolice morale și adesea iraționale încorporate în mit și religie sunt aruncate în civilizație pierde pilonii pe care a fost construită. Nietzsche, de exemplu, a implicat raționalitatea extremă exemplificată de Platon și Socrate ...ca fiind un "simptom al degenerării un instrument al

disoluției grecești" și, după cum a continuat el: "Fără mit... orice cultură își pierde puterea naturală sănătoasă și creatoare sau așa cum scriau istoricii Will și Ariel Durant: "Chiar și istoricul sceptic dezvoltă un respect umil pentru religie, întrucât o vede funcționând și aparent indispensabilă, în fiecare țară și epocă... Sufletul unei civilizații este religia sa, iar aceasta moare odată cu credința sa. Alături de declinul religiei și al miturilor, epoca Inteligenței este caracterizată și de ascensiunea unor intelectuali extrem de raționali și critici, care prosperă în disecarea și demolarea sistemelor dominante de credințe și valori. Referindu-se la epoca intelectului la Roma, istoricul **Edward Gibbon** scria:

"O mulțime de critici, de compilatori, de comentatori, întunecă fața învățăturii în declinul Geniului a fost urmată curând de coruperea gustului, pe măsură ce aceste teorii critice se răspândesc, codurile morale tradiționale cedează locul relativismului moral, iar credința că viața are sens este înlocuită de nihilismul existențial".

O majoritate a oamenilor ajunge să creadă că nu există un adevăr obiectiv, că nimic nu este în mod inerent moral sau valoros și că nu există niciun sens pentru procesul istoric, nici pentru viață. Și, după cum scrie William Ophuls:" datorită lucrărilor de demolare efectuate de intelectuali, societatea este din ce în ce mai "lipsită de valori - adică nu mai crede în mare lucru sau nu mai ia nimic în serios. Elanul inițial, nucleul moral și idealul călăuzitor al civilizației sunt acum o amintire îndepărtată.

În urma acestei demolări intelectuale, se instalează Epoca Decadenței - etapa finală a vieții unei civilizații. Fără un ideal călăuzitor sau un nucleu moral general, există dezorientare, confuzie și decădere morală pe scară largă. Masele trăiesc vieți goale și

lipsite de sens, de la care caută să se elibereze înecându-se în plăceri josnice, dezvoltând dependențe și adoptând escapismul ca mod de viață. Oamenii devin din ce în ce mai incapabili să facă distincția între adevărat și fals, bine și rău, corect și greșit, astfel că aleg adesea ceea ce le distruge viața și le face rău. Frumusețea și geniul sunt abandonate în favoarea banalității, a urâtului și a vulgarității. Virtuțile sunt considerate vicii, iar viciile virtuți. Procesul de individualizare și de căutare a măreției este abandonat în favoarea unui conformism apatic. Și, ca urmare, boala mintală devine normă. Vigoarea, virtutea și moralul original al societății au fost în întregime șterse. Putredă până în măduva oaselor, societatea își așteaptă prăbușirea, rămânând de stabilit doar data".

Referindu-se la decadența care a început să infecteze Roma în primul secol AD., istoricul roman Liviu explică: "În secolul I Roma a fost la început, când era săracă și mică, un exemplu unic de virtute austeră; apoi s-a corupt, s-a stricat, s-a stricat, s-a putrezit prin toate viciile; astfel, încetul cu încetul, am fost aduși în starea actuală în care nu suntem capabili nici să suportăm relele de care suferim, nici remediile de care avem nevoie pentru a le vindeca".

Glubb Pașa se face ecoul concluziei multor alți istorici, afirmând că nu există scăpare de etapele progresive ale vieții unei civilizații. Datorită legilor naturii umane, fiecare generație se va modifica în moduri previzibile pe baza condițiilor generate de generațiile anterioare. Dacă acesta este cazul, suntem forțați să luăm în considerare ceea ce William Ophuls numește o concluzie "neplăcută":

"...civilizația nu este inițial setată pentru autodistrugere, însă civilizațiile pot fi dirijate spre autodistrugere". Pentru că de-a lungul istoriei, clasele conducătoare, sau clasele politice - printr-o combinație de proastă gestionare și corupție - au jucat un rol proeminent în declinul și căderea civilizațiilor".

NOTE

Sir John Bagot Glubb, supranumit Glubb Pașa, (născut la 16 aprilie 1897, Preston, Lancashire, Anglia - decedat la 17 martie 1986, Mayfield, East Sussex), ofițer al armatei britanice care, în perioada 1939-56, a comandat Legiunea Arabă, o armată de triburi arabe în Transiordania și în statul succesori, Iordania.

Fiu al unui ofițer al armatei britanice, Glubb a urmat cursurile Academiei Militare Regale și apoi a avansat constant în armata britanică. A servit în Europa în Primul Război Mondial și apoi s-a oferit voluntar pentru serviciul în Irak. În 1926 a demisionat din armata britanică pentru a deveni inspector administrativ al guvernului irakian; a părăsit acest post în 1930 și s-a angajat ca brigadier în Legiunea Arabă din Transiordania, o forță de poliție internă angajată înainte de cel de-al Doilea Război Mondial. Glubb a devenit comandantul acesteia în 1939 și a transformat-o într-o armată disciplinată care a sprijinit Alianții în cel de-al Doilea Război Mondial. După 1951, a ridicat o gardă națională pentru a apăra granița Iordaniei împotriva raidurilor israeliene. Presiunea arabă de a elimina influența britanică în Orientul Mijlociu a dus la demiterea sa în 1956. A fost numit cavaler în acel an.

William Ophuls, pseudonimul lui Patrick Ophuls, (născut în 1934) este un politolog, ecologist, cercetător independent și autor american. Este cunoscut pentru rolul său de pionierat în mișcarea ecologistă modernă. Lucrările sale se concentrează pe unele dintre implicațiile ecologice, sociale și politice ale civilizației industriale moderne.

***

O producție SAGA 2023

Surse - (Academia ideilor)

<https://youtu.be/BtOgZeA8YGI?t=6>

În anul 70 en, împăratul **Titus Flavius Vespasianus** a jefuit Ierusalimul, capitala provinciei Iudeea. Aproximativ 100.000 de iudei au fost deportați. Câteva mii de oameni au fost sacrificați la Templul lui Jupiter Optimus după ce Vespasian a organizat parada sa de triumf sau de victorie. Supraviețuitorii au construit Colosseumul și Arcul lui Titus. Apoi au fost vânduți ca sclavi. Evreii nevânduți au fost trimiși pe râurile Rin-Dunăre care formau granița Imperiului Roman. Astfel, evreii s-au stabilit la Köln (Colonia Augusta Ara Agrippinensium), Koblenz (Confluentes), Mainz (Mogontiacum), Speyer (Civitas Nemetum), Strasbourg (Argantorati), Augsburg (Augusta Vindelicorum), Regensburg (Ratisbona), Viena (Vindobona), Aquincum, mai târziu Buda, astăzi Budapesta, Sirmium (lângă Belgrad) și alte colonii riverane.

În 211, **Caracalla** a facilitat cetățenia romană. Mulți evrei eliberați au devenit cetățeni romani.

Împăratul Constantin a dat permisiunea ca evreii-romani să candideze pentru funcții publice la Köln în 321 în ciuda faptului că nu au atins plafoanele de proprietate cerute. O persoană alfabetizată trebuia să conducă birocrăția.

În 406, râul Rin a înghețat, iar triburile germanice au pus stăpânire pe Imperiul Roman de Vest. Evreii au început să vorbească limba lor, care acum se numește idiș.

Înainte de anul 800 d.Hr., francii i-au creștinat pe alamanii, saxonii și bavarezii păgâni. Evreii au migrat peste râul Rin și au stabilit rute comerciale. Ceea ce a crescut veniturile Imperiului franc.

Estul Franciei a devenit Sfântul Imperiu Roman de Națiune Germană în 962.

Istoria evreilor din Köln

Istoria evreilor din Köln datează din anul 321 e.n., când a fost consemnată într-un recensământ decretat de împăratul Constantin I. Ca atare, este cea mai veche comunitate evreiască europeană de la nord de Alpi. Comunitatea s-a stabilit rapid în ceea ce a ajuns să fie cunoscut sub numele de cartierul evreiesc din Köln, construind prima sinagogă în 1040 e.n. Cruciadele au pus capăt coexistenței pașnice cu creștinii în 1096 e.n.

În ciuda protecției arhiepiscopului, mulți evrei au fost uciși și sinagoga lor a fost distrusă. Comunitatea și-a recăpătat viața economică și religioasă până în jurul anului 1300 e.n., când majoritatea creștină a exercitat din nou presiuni. Norocul comunității s-a îmbunătățit și s-a înrăutățit de mai multe ori până în secolul al XX-lea. Înainte de anii 1930, aceasta era formată din 19.500 de persoane. După sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, a fost aproape în întregime dispărută din cauza distrugerilor, expulzărilor și crimelor naziste. În prezent,

numără aproximativ 5.000 de persoane. Epoca romană Edit Împăratul Constantin leagă Köln și Deutz cu primul pod stabil. Köln a fost fondat și înființat în secolul I e.n. ca și Colonia romană Claudia Ara Agrippinensium pe teritoriul Ubiei. A fost capitala provinciei romane Germania Inferior și cartierul general al armatei din regiune. Köln a fost un oraș important în epoca romană. Istoricul H. Nissen presupune pentru Kölnul roman o populație mult mai mare decât cea din Evul Mediu, când estimează că aceasta era cuprinsă între 30.000 și 40.000 de locuitori. Iudaismul a fost recunoscut ca religio licita (religie permisă), iar evreii erau scutiți de ofrandele aduse împăratului și de jertfele aduse zeilor statului roman. Cu toate acestea, aceste jertfe erau condiții prealabile pentru a deține funcții publice. Astfel, evreii erau excluși din funcțiile publice. Pentru numirea într-o funcție orășenească se cerea ca o persoană să dețină pământ și să aibă o anumită reputație. În Antichitatea târzie, clasa superioară romană a refuzat din ce în ce mai mult să participe la aceste funcții costisitoare, iar administrația romană a intrat în criză și împăratul a trebuit să caute alternative.

A fost necesar pentru Consiliul de la Köln să folosească un decret al împăratului Constantin cel Mare din 321, care permitea numirea evreilor în curie. Aceasta este prima dovadă a existenței unei comunități evreiești în orașul Köln. Decretul împăratului a fost transmis în Codex Theodosianus (439), care indică existența unei comunități evreiești bine stabilite în Köln în 321 și 331. O traducere parțială a Codexului sună astfel: "Permitem tuturor consiliilor orășenești să numească, prin lege generală, persoane evreiești în Curia. Pentru a le oferi o anumită

compensație pentru regulile anterioare, lăsăm ca întotdeauna doi sau trei dintre ei să se bucure de privilegiul de a nu fi luați în nicio funcție". Descoperirile arheologice indică prezența unor oameni din Orientul Mijlociu cam în această perioadă, iar printre ei se aflau și sirieni, după cum o dovedește o inscripție aramaică dezgropată în 1930.

În 406, râul Rin a înghețat, iar triburile germanice au pus stăpânire pe Imperiul Roman de Vest. Evreii au început să vorbească limba lor, care acum se numește idiș.

Quora

Sofia Gelman

Oameni suntem

Alături de date importante pentru fiecare dintre noi, în calendar apar și unele de referință în derularea cronologică a timpului, date legate de evenimentele petrecute în viața noastră colectivă. Aniversarea a 75 de ani de la înființarea Israelului - la 26 aprilie - va marca sărbătorirea existenței Patriei (căci restul sunt țări după opinia lui Octavian Paler). Ce poți să dorești Israelului cu ocazia zilei sale de naștere? „La mulți ani !”, zile senine - precum în cântec - fericire pentru toți locuitorii săi, înțelegere, empatie și prosperitate! Fie ca zilele să se scurgă în liniște spre a se aduna în ani petrecuți în tihnă, fie ca dorința de a trăi în pace să devină realitate! Fie ca înțelepciunea să caracterizeze drumul politic al națiunii spre mulțumirea tuturor, fie ca viitorul să ne poată rezerva starea de siguranță, de lipsă de primejdie în toate aspectele vieții!

Noțiunea de Mentor provine din mitologia greacă, Ulise plecat spre Troia își lăsa palatul din Ithaca și pe tânărul său fiu Telemah în grija prietenului mai vârstnic, Mentor. Mentor își ia sarcina în serios, dublat de zeița Atena, care deghizată în Mentor ia locul acestuia în câteva rânduri. Ajutat de divinitate, Mentor rezolvă problemele și dilemele lui Telemah. Europa modernă a împrumutat în secolul 18 termenul de mentor, este cel care împarte erudiție, sfaturi prețioase, este conducătorul charismatic al unei comunități dezorientate.

Dar epoca modernă supune conducătorii națiunilor la situații noi, tehnologia, energia, ecologia, reîmpărțirea planetei și a populației de 3-4 ori în ultima 100 de ani, cer conducătorilor, guvernelor și administrațiilor eforturi și o creativitate neîntâlnite în trecutul îndepărtat în care lumea era populată de zei, regi și eroi. Epoca modernă începe în Mai 1919 când o expediție științifică trimisă să studieze eclipsa totală de soare, vizibilă din Brazilia, dovedește că teoria lui Einstein despre relativitate, gravitație și curbura spațiului este corectă. Legile fizice considerate timp de sute de ani fixe și universale, nu se aplică la granița sistemelor. Deodată omenirea este lăsată prada neliniștii și incertitudinii, fizicianul Heisenberg demonstrează în 1927 ca omul nu poate ști totul despre materie oricât ar persevera, mânat de curiozitatea care îl sapă. Incertitudinea este natura lucrurilor, universul pare haotic, la fel și starea planetei noastre frământată de războaie, molime,

foamete, ignoranță. Este nevoie de mentori, de mega-lideri, care să conducă și să ducă mulțimea aflată în explozie demografică spre un liman socio-politic acceptabil. Astfel de lideri au apărut la timpul și locul potrivit. Stalin, Hitler, Mao, Churchill, Eisenhower, Ben Gurion, De Gaulle. Satanici sau lucizi, idealști sau demagogi ei au polarizat masele și re-parcelat harta continentelor. Am fost martori ai căderii comunismului, ai fărâmițării lagărelor Vest-Est, a globalizării, dar și al apariției terorismului global, al revoluției informației, a tehnologiilor: o sondă-robot NASA a coborât elegant pe Marte ca să caute semne de viață, dar foametea și bolile seceră milioane aici pe Terra.

Politicienii de azi sunt orice dar nu mentori. Ei caută să apere interesele unor grupe avantajate, creând beneficii în dauna celor care muncesc, plătesc impozite, fac serviciu militar și cresc copii într-o permanentă echilibristică, pe firul subțire întins între sărăcie și supraviețuire.

Israelul, este o țară frământată de probleme insurmontabile, conflicte cu vecinii dar și interne, de toate nuanțele: rasiale, religioase, economice, sociale ... țara pare înghițită de gaura neagră a dezorientării și a lipsei de conducere.

2013

În trecut, conducerea Israelului a traversat crize serioase, alegătorii s-au simțit dezamăgiți de conducerile care se perindau la putere, dar rămânea o speranță. Când și ultima speranță dispăre, viața devine complicată și dureroasă. Nu există speranță pentru că nu există un drum. Prea mulți conducători învață azi abilități politice pe spinarea noastră. Nu mai există speranță,

conducerea fiind depusă în mâinile lui Benjamin Netanyahu, un prim ministru care nu se bucură de simpatia sau încrederea vreunui partid. Conducătorul este la putere mulțumită lipsei de mentori, nu există serioși pretendenți la scaunul prezidențial. Netanyahu este un atlet al acrobațiilor la trapez, în ciuda lipsei de sprijin. Chiar și oamenii lui, cei din partidul lui, nu au încredere în șef. El rămâne la putere, pentru simplul fapt că nu oferă un drum. Nici soluții. El amăgește masele cu mesaje, scris corect în limba engleză, la adresa Iranului, sau cu ipotetice succes economice, care ulterior s-au dovedit ineficiente.

Oponenții dar și suporterii săi împart același sentiment de totală neîncredere în lider.

Nu există o soluție pentru teritoriile ocupate. Nu există căi de a evacua așezările expansioniste. Nu există confidența că liderii actuali pot și doresc să realizeze o înțelegere acceptabilă cu Palestinenii.

LAPID – opoziție și speranțe

Pentru un scurt moment s-a produs un miraj, un prinț fermecat a ieșit din culisele studiourilor TV. Mirajul era însoțit de un mesaj care a chemat pe mulți sub steaguri, mesajul fiind bazat pe afirmația că a venit timpul marilor schimbări. Asertivul lider, noul prinț al ecranului, a fost Yair Lapid, meteoricul câștigător al 19 voturi în Knesset și numit Ministrul Finanțelor. Împreună cu **Naftali Bennett** (politician cu vederi de dreapta) cei doi pun pe roate o platformă social-politică comună: "nu se pot rezolva problemele economice separat de cele naționale". Instalați la putere, noii mentori sucombă în marasmul socio-economic al administrației Netanyahu, ei se

izbesc de mantra "lipsei de partener" , de inexplicabilele uriașe datorii guvernamentale, de refuzul tinerilor religioși să se integreze în armată și în câmpul muncii. Foarte repede Lapid descoperă că regele este gol, că este imposibil să îmbunătățească cu ceva situația clasei de mijloc, căreia promise marea și sarea, ei datorează alegerea sa în parlament. E nevoie să fie redus bugetul militar și bugetul coloniștilor. Aceste dureroase ajustări trebuiesc însoțite de aranjamente de pace cu Palestinenii și cu țările arabe vecine. Devine limpede că politica externă, apărarea, economia și chestiunile sociale nu pot fi separate. În anul 2022 complicata alianță Bennett-Lapid (și alte partide de stânga) pierd alegerile și Netanyahu revine Prim Ministru cu 64 de voturi ale alianței de dreapta = Likud, religioși, uniți cu extremiști fanatici.

Bibi este urmărit în justiție pentru mită, abuz, acțiuni non etice, etc. Un proces lung este pe rol dar aripa dreaptă și alegătorii fascinați de carismă par să accepte situația pledând *pentru înscenări ale sistemului*

juridic și depoziții false ale martorilor la bară.

Deci lucrurile sunt mult schimbate dar nu în bine.

***

Zece ani mai târziu

După ultimile alegeri, Knessetul lui Bibi (64 de mandate, 56 opoziția) pornește legiferarea unor legi antidemocratice. Ei cer schimbarea sistemului juridic, alegerea în final a unor judecători aleși de noul guvern care să anuleze procesele lui Bibi. În viziunea lor Israelul va deveni o dictatură a politicianilor de dreapta.

Israelul, strada, oamenii de bun simț, răspunde cu proteste, demonstrații permanente care se întind peste 14 săptămâni.

O frustrantă nemulțumire vine de la calitatea liderilor, sărăcia de viziune și absența unei adevărate polemici sincere. Eram obișnuiți cu o demagogie politică și economică servită în legătură cu viitoarele acorduri cu Palestinenii. Se știe că o polemică cinstită susținută în presă și în administrație catalizează speranțele și șansele de schimbare și progres. Lipsa ei duce la instalarea stării de haos și anarhie.

Ben Gvir, un extremist fanatic devine ministrul poliției. El cere anularea demonstrațiilor, interzicerea protestelor, demolarea caselor teroriștilor. Comisia pentru stabilirea noilor legi ignoră largul mesajul protestatar și se pregătește pentru votul noilor legi pentru alegerea judecătorilor din tribunalul suprem. Dictatura este la un pas de instalare prin voința alegătorilor.

Bibi și familia sa dispar, preferând vizite opulente la Roma, Berlin și Londra. Motivul – discuții legate de conflictul Israelului cu Iranul. Frământările de acasă nu contează.

Găsim azi Israelul la granița disperării și al neputinței. În toate ramurile majore, învățământ, administrație, sănătate publică, transport, găsim lacune, haos, birocrație și nemulțumire. Statisticile ne plasează în urma țărilor dezvoltate, pe ultimele locuri, candidați la sărăcie, mediocritate și stagnație. Resursele (minerale, energie, chiar și distribuția apei potabile) sunt în mâna unor monopoluri private care realizează venituri fabuloase aproape fără să plătească dividende statului. Câteva familii controlează economia, băncile, rezervele naturale. Capitalul se scurge afară. Locuințele lipsesc, iar ce se construiește este vândut la prețuri cu 7 cifre. Pensiile au fost transferate unor societăți interesate în procentele luate de la cotizanți fără să aibe vreo responsabilitate asupra rezultatului și al sumelor manipulate. După vârsta de 40 de ani mulți titrați sunt concediați și înlocuiți cu tineri plătiți cu salariul minim.

Inflația și scumpirile fac Israelul cea mai scumpă țară din lume.

Armata e dezorientată, Poliția este condusă de un ministru inapt pentru job, intelectualii devin o elită disprețuită de noii lideri.

La acest moment de disconfort mental și depresie mă uit la nepoții mei, care zburdă în parcul murdar al cartierului. Ce lume vor moșteni? Ce viitor am produs aici în 75 de ani de existență? Mă întorc cu gândul la mentorii tinereții mele când totul părea posibil, plin de speranțe și de optimism. Oare nepoții noștri vor vedea la fel orizontul?

După 3000 de ani de existență poporul lui Israel va dispărea înghițit de lăcomie și prostie?

AG
2013-2023

Ben Gvir

Beatrice Bernath

**de ziua lui Anaïs N.
scrisoare lui Henry (M.)**

©BB

dragă H,

veșnicul intolerabilul imaginar
al meu "el".
dezbrăcată de orice preconcepție sau tipar
în deplină acceptare a impotenței spațiului
meu conceptual
în însingurare
și limita propriului curaj
explorez curioasă
situații
inversez coordonatele
final nu există
nici intrigă
decât acel perpetuu non-final
cu tine în așternutul cald
țin ochii strâns închiși ești lung
patul e mai scurt decât
tu
presat pe mine cu oasele carnea și inima
buzele mi le strivești când râzi.
oh ești, cât de mult ești!
ciripitul gălăgios al vrabiilor pe fereastră
-mi șterge reveria.
tu iubitul meu mort și loial.
ai scris cuvinte.
iartă-mă, te uitasem când am devenit
serioasă ca lumea.
dar vom vorbi de prostii
și despre iubirile trecute
căci ce importanță are trădarea
când trăim pe aceeași creangă în pom
am căzut
în tine
sunt tu
oh, ești.

am plecat. ai plâns am plâns.
motivând imposibilitatea mea a te iubi
continuu.

am pauze
cu îndrăgostiri
artiștii boemi în Montmartre și tu te îmbătai
gelos așteptându-mă în camera noastră cu
așternut de saten. eu am fugit.
de tine la geam nervoasă
pasăre
ce se sufocă în colivia prea caldă
moliciunea cărnii.
nu suport mirosul vinului în pat
sau al corpul tău gol cu foc în el
când vreau nimic.
mă agăț în pom de o creangă vântul e rece
plouă
aș vrea acum să-mi fi.
nu înțeleg cum pot iubi și nu iubi.

a fost așa mereu plâng de dorul tău
ai fost cel mai al meu
ca soarta.
pomul cu crengi de catifea eu floarea ta.
atrasă de tine
ca sortită
am vorbit o altă limbă nu terestră ca ceilalți
te-am cautat în toți.
ești
râul care curge prin mine ca viața înspre
moarte.
te-am ademenit.
oh, mi-ai fost.
mă luasei
de mână doar ca să mă treci
strada ca pe un copil ce eram
și femeie ți-am fost
când mi-ai căzut în genunchi.
fără milă te-am luat
ca să-mi fii.
fără mine
pierdut transparent lipsit
iubitele-ți dansau
cu indiferență vizibilă pe buzele vopsite gros
cu ruj roșu translucid.
te-am umplut
m-ai învățat
iubeala fără rușine
deliciu păgân.
l-am dansat
deliciul
pe la colțuri de stradă
în Parisului roșu
am iubit curve vagabonzi pictori
am pretins veșnicie
am pretins mormintele poezilor.
am pretins și mormântul tău.
ne-am promis în el îmbrățișați
ne-am suprapus
am devenit identici.
și am plecat.
rușinea stă.

agățată de pomul de pe care priveam ca doi
popândăi
femeile ce onanizau pentru doi franci
în locul nostru
atrasă de sinceritatea lor
excitantă
cu lipsa ei de pretenții.
știu. ar părea rușinos dar nu a fost așa
am plâns amândoi de emoție
exact în același moment.
și trenul m-a dus mai departe.
de ce altora li s-ar fi părut murdar sau
păcătos
că te-am iubit doar uneori
și tu m-ai iubit veșnic
peste un pământ două mări o mulțime de ani
și altă soartă.
lipsa de sens inteligibilă.
dar cine știe
poate că te-aș fi detestat la un moment dat...
ne-am mușcat bucăți de suflet și carne unul
din altul ca lupii tineri
apoi totul
a devenit gri
și tu iubitul meu ești mort.
tu cu care eu dorm noaptea
ca Donna Flora cu barbatul ei mort în
izmene și pălărie neagră.
am depășit moartea.
obrazul mi se cuibărește în adâncitura dintre
umărul și pieptul tău
vizavi de pat e un dulap cu oglindă ne privim
în ea râzând
de nerușinarea corpurilor noastre goale
la fel de lungi și albe și slabe încolăcite una
în alta ca o împletitură de cozonac fierbinte
ne povestim secretele aventurile în timpul
drăgostirii
ca doi liceeni pretinzând maturitate
ești unica mea conversație.
sunt nesățioasă
te lași greu pe mine

cu toate oasele tale.
 deschid fereastra
 patrunde aer rece de iarnă cu pene de păsări
 vocea salvamarului mă scoate din sărite.
 vreau cuvinte
 ca buzele cu care-mi sărutai tot corpul și mă
 gândilam.
 mai ții minte întâia ploaie și cum am
 mulțumit respectuoasă curvelor
 bune la suflet
 de pe strada Coullencourt care ți-au oferit
 iubeli pe gratis
 că erai frumos înalt sărac și atât de romantic
 când eu
 încă nu te-am cunoscut.
 și cât de tare te-am dorit
 o, sufletule drag și nebun iubirea mea cea
 dintâi și din urmă.

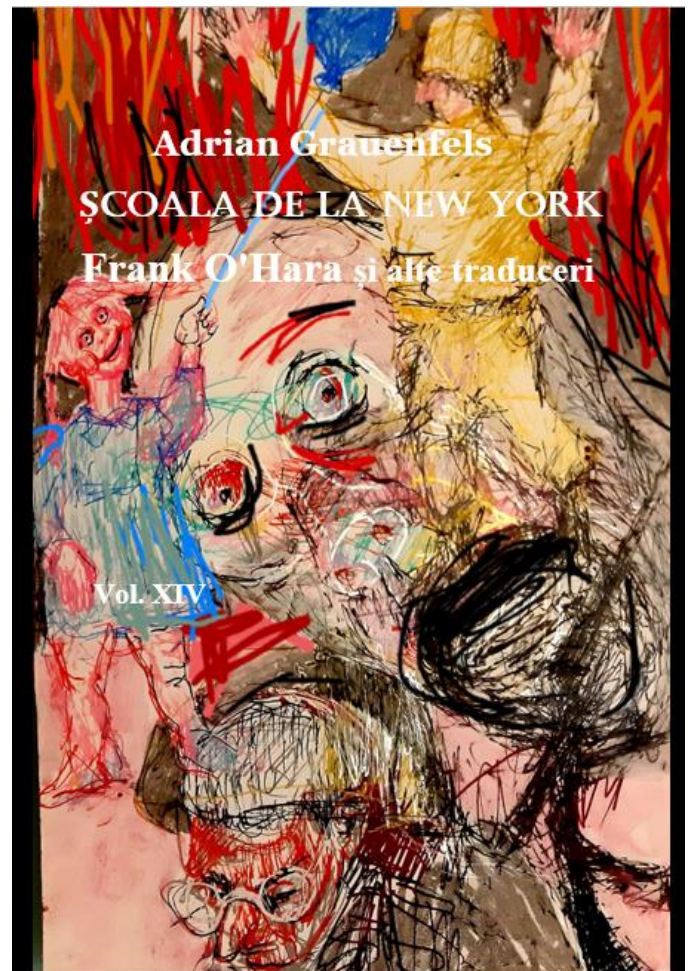
©Beatrice Bernath + Desen de copertă

**

MEREU POET

Lui Giuseppe Ungaretti
 de Melania Rusu Caragioiu

În patria mea însorită
 Acum e ora florilor,
 Ora scrisorilor de dragoste,
 A vâslitului nostalgic pe lagune,
 A cinei porumbeilor...
 Aici, parcă e altfel :
 E ora când se numără morții,
 Când se adună crâmpie de brațe,
 Când gamela tremură în mâna chircită
 de atâtea gloanțe trase...

Norii de plumb reflectă amărăciune;
 Trosnesc crengile ude în flacăra săracă.
 Mantalele jilave-mbibate cu sudoare

te trag la somn...
 Și pușca ți-e perna :
 cu patul ei tare.

Eternul îmi vorbește :
 „Ce multă este marea !”

***

Paul Blaj

Din volumul Opera Poetică

Altar tristeții

bătrâno, nu am știut nicicând a-mi povesti
trecutul linia vieții de atâtea ori frântă
înfrântă mai bine muream vorbelor liniștit și
darnic cu multe clipe încredințate hârtiilor
nerecunoscătoare stăpân pe tot nu sunt nu simt
că mi-ai putea întoarce vorba vrajba să treci
de vrei să crezi prea grei umeri de arbori
din grădinile lui Mercur inexistente dealfel
acolo unde vrăjitoarele scoteau argintul viu
din cuvintele mele cuvinte trainice
cât umbroase plante
adun zilnic învingător în lupta cu ceaiul
diluat al învătăturilor tale tulpinile dragi mie
lângă Copacul Vieții clădim altar tristeții
recunoscând drept haină Scripturile în taină
sorb împleticit când aburul amiezii când
simplitatea străzii și rămân tânăr prea tânăr
să privesc cum te pierzi în ceață, bătrâno.

Scrisoare

trecutul meu se întoarce și devine
prezent în tine tu îl privești cu
ochii mari pipăindu-l dintr-un suflet
în altul
cel de ieri și cel de azi
uneori cade
și se sparge în cioburile altora
respirându-le viitorul
(liniștitul timp-an)
ca un copil adormit.

psalmul florii de lotus

pe altarul meu alb de exe-get
un gând bolnav
îmi scurge sângele
au trecut multe ierni peste mine
toate ca o singură toamnă
pustie și rece
și unde, unde-mi este ancora
să mă pot prinde de cer?
oh, trupul îmi este o mănăstire
în care s-a tras cu arcul
în care un copac bătrân își plouă
încet frunzele
de atunci stau și Mă întreb
îmi întreb amintirile

fantezii întunecate

și noaptea pătrunde în noi ca o pasăre oarbă
înghesuindu-se printre buzele noastre unite
până în suflete
printre lacrimi și fâșii din tine
printre gesturi și fâșii din mine
noi doi și o singură umbră
atunci când tu dragostea mea îmi crești caldă
în piept
fără să știi că te port
în mine
dulce povară,

de sine fugind Demeter, nemângâiata

proaspătă în durere ca o dimineață polară
frumoasă și tot atât de ascunsă în mine
precum căldura
în casele melcilor
mă frământă privirea-ți atingându-mă ca focul
în bulgării mei de carne
în formele mele de sânge
doar doar vei ține în brațe un zeu
vei ninge peste mine tăcut Demophon
sentimentele tale fi-mi-vor loc de
născare,

psalmul smochinului

gesturile amuțesc tăcute aici înăuntru Devenind
unde e cald și bine și e noapte
ascuns de mine însumi stau în pământ
să-mi treacă iarna așteptând să urc
am pierdut unele noțiuni când am căzut
un fir de apă însă mi-a povestit tot cerul
cum e să răsari crescând Tată?
doare? Eterul
sunt un viitor smochin
le știi prea bine două variante am în față
azi-mâine trece iarna
și jumătatea mea din mine vrea
să mai rămână

Târzie noaptea fecioarelor

unde să-mi culc gândul
unde să-mi odihnesc durerea
lângă picioarele psalmului
cine mi-a luat locul
praful din mine se scurge încet
pe sandale
dacă aş înainta
pe tărâmul tău mi-ai ridica
rotundă cetate de umbre în dar
aş deveni turnul ei solitar
mai lasă-mă așa obositele-mi haine
îmi intră din vorbe în carne,

In the Hall of the Mountain King

abia pășind
abia simțind
în șoaptă
până la urlet
îndelung
interiorul tău
making love
cu
Sunetul
ca un extaz
iertarea.

lângă marea Cetății

admirând veșnicele corăbii
pânzele lor rănite
de tainele apei
umbre și prelungiri calde
ale privirilor sfâșiate
în nedeslușire
de nepătruns luciri și străluciri
focuri devorând margini
de întuneric
misterioase activități nocturne
pe cheiuri refugiați din mine
descărcători de cărbune
sub lună plină
încet stingându-te
prizonier al bolții firave
în lumina plăpândă
impresionat până în adânc
de culoare.

requiem

bunicii

cu părul în şuvițe line
poate mai albe decât vor
zâmbești bunica mea... la mine
fermecător
preocupată de-ale tale
privind cu drag tăcut ascult
mă mai iubești oare... matale
atât de mult?
ușor pe prispa-ndoliată
durerea parcă ți-o citesc
oare vei ști cândva... odată
cât te iubesc?
în ochi scăldați de bunătate
privesc acum așa de greu
și suntem o singurătate
doar tu... doar eu

Tecuci, 1993

Expoziția My Name is Maryan oferă spectatorilor ocazia de a se reîntâlni cu uimitoarea operă a artistului Maryan S. Maryan (Pinkas Bursztyn, 1927-1977), urmărindu-i viața și cariera prin Polonia, Auschwitz, Ierusalim, Paris și New York

**MUZEUL Tel-Aviv
& Editura SAGA**

Maryan, Personnage with Hood and Donkey Ears, 1971

Expoziția "Numele meu este Maryan" urmărește viața și opera artistului Pinkas Bursztyn (Polonia 1927 New York 1977), care s-a reinventat în anii 1950 sub numele de Maryan S. Maryan. Pe parcursul celor patru decenii în care s-a plimbat între Ierusalim,

Paris și New York, Maryan a creat o multitudine de picturi, desene, fotografii, filme și materiale de arhivă, multe dintre acestea fiind expuse pentru prima dată la Tel Aviv.

Pinkas Bursztyn, The Yellow Star,
1947-49

Bursztyn, singura persoană din familia sa care a supraviețuit lagărul Auschwitz-Birkenau, a ajuns în Eretz Israel în 1947 și s-a înscris la școala de artă New Bezalel. În 1950, după ce a organizat prima sa expoziție

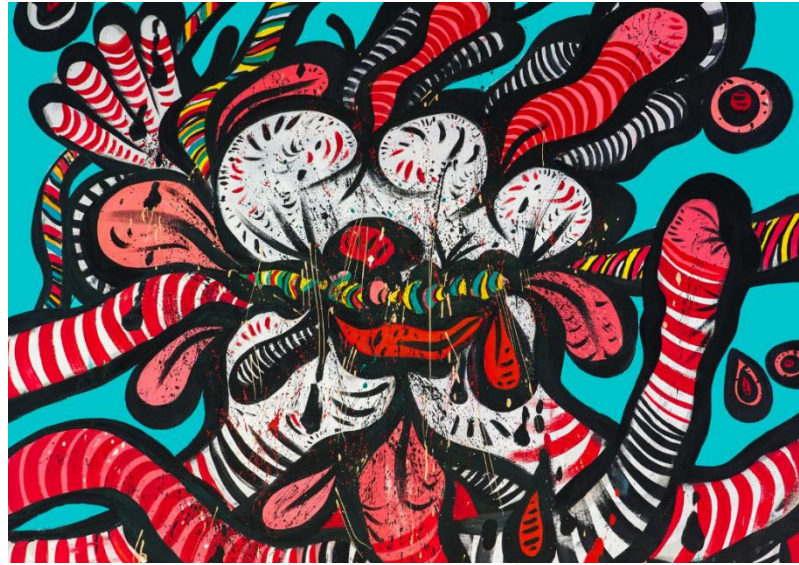
personală la Ierusalim, a plecat la Paris pentru a continua să studieze arta, iar după aceea nu s-a mai întors în Israel. La Paris a cunoscut-o și s-a căsătorit cu Annette Sonnenblueck, o supraviețuitoare a Holocaustului din Anvers, și în 1952 a organizat acolo prima sa expoziție personală. Cu toate acestea, abia în 1960 - odată cu expunerea câtorva dintre tablourile sale cu "personaje" la Galerie de France și, în paralel, la New York - a primit o recunoaștere substanțială pe scena artistică pariziană. În 1962, după ce i s-a refuzat cetățenia franceză, s-a mutat la New York, unde în 1969 a primit cetățenia americană și o recunoaștere oficială a numelui ales, Maryan S. Maryan.

În ultimul deceniu al vieții sale a locuit și a lucrat la celebrul Chelsea Hotel din oraș,

unde a murit la 50 de ani, în urma unui stop cardiac, în 1977. În acel an, organizase o amplă expoziție personală la Paris, însoțită de publicarea unui catalog care includea un text scris de el, care se deschide cu propoziția "**Numele meu este Maryan**". A fost înmormântat, conform dorinței sale, în cimitirul Montparnasse din Paris. Expoziția este o colaborare cu Muzeul de Artă Contemporană din North Miami (MOCA), deschisă în noiembrie anul trecut și care a restabilit locul lui Maryan în istoria artei europene și americane postbelice, ca artist figurativ distinct. Aceasta este cea de-a doua retrospectivă Maryan la Muzeul de Artă din Tel Aviv (prima a fost deschisă în vara anului 1979, la doi ani după moartea sa).

Ea readuce în atenție un artist care a fost activ în țară doar pentru o perioadă scurtă de timp, dar care își păstrează totuși locul în istoria artei israeliene. Lucrările din expoziție, ale căror origini sunt biografice, nu reprezintă deloc o preocupare pentru viața unei singure persoane. În lucrările sale, Maryan evocă o menajerie umană de figuri care sunt condamnate să facă față la soarta oamenilor în a doua jumătate a secolului XX. Acest spirit se regăsește în elogiul lui Nathan Zach pentru prietenul său: "A murit așa cum a trăit: nu un "artist blestemat", ci un mare pictor în vremuri blestemate."

Maryan, *Personnage (Soldat)*, 1974

Între 1959 și 1960, Maryan a început să se concentreze pe crearea de compoziții cu o singură figură. În această perioadă de descoperire, și-a intitulat aproape toate lucrările cu simplul apelativ *personnage*, termenul francez pentru "personaj". Aceste figuri fictive au dominat opera de maturitate a lui Maryan și au devenit un vehicul puternic pentru narațiuni complexe și pentru evoluția formală a limbajului său pictural distinctiv. Primul grup de picturi de personaje a fost expus la Galerie de France în toamna anului 1960. Expoziția a fost primul succes de răsunet al lui Maryan, stabilindu-l ca o voce singulară pe scena artistică pariziană în plină activitate. Maryan a imaginat creaturi hibride ciudate care par uneori parțial mașini, parțial oameni. Imagini mecanice, roți, roți dințate robotice, patine cu rotile și zone cu pete inexplicabile din compoziții sugerează mișcări neliniștitoare. Picioarele în formă de acordeon ale unor figuri sugerează în mod straniu fantoma unui membru lipsă al lui Maryan. De asemenea, scaunele vehiculate cu roți evocă convalescența sa traumatizantă de după Holocaust. simbolurile abundă în picturile de personaje: există semne lizibile, cum ar fi Steaua lui David și cagule ascuțite, care fac ecou la Inchiziția spaniolă și Ku Klux Klan, ca și referințe mai ezoterice sau personale. Personajele sunt aproape întotdeauna situate în medii spațiale claustrofobe. Motivul cutiei din lucrările lui Maryan se repetă și se dezvoltă în serii ulterioare, iar mai târziu, în caietele sale din anii 1970, se dezvăluie ca fiind o referință directă la experiențele sale din lagărele de concentrare naziste.

În romanul lui Shay Agnon, Numai ieri, protagonistul principal, Yitzhak Kumm, un imigrant din Alyaua a doua, lucrează ca pictor de pancarte pe străzile din Ierusalim. Într-un act inexplicabil, el pictează cuvintele "câine nebun" pe pielea unui câine vagabond pe nume Balak, înainte de a-l lovi cu piciorul puternic în coaste, trimițând câinele rănit și sângerând să rățăcească pe străzile orașului. Balak pornește apoi în urmărirea "omului cu pensula umedă" care i-a înscris pe piele, încercând să înțeleagă actul de a scrie. În rătăcirile sale, "câinele nebun" este alungat de locuitorii Ierusalimului cu strigăte și lovituri, agravându-i astfel rana, până când, în cele din urmă, contractează rabia și devine într-adevăr un "câine nebun". Concluzia lui Balak cu privire la lipsa de minte a actului lipsit de sens - constatarea șocantă a banalității sale - determină cel mai extrem comportament "câinesc" al său. De aici încolo, el poartă la gustul cărnii umane. Maryan-Bursztyn s-a identificat puternic cu câinele Balak, la care s-a referit în lucrările sale de mai multe ori de-a lungul anilor, uneori direct, pictându-l pe Balak și pe alți câini, alteori indirect, de exemplu atunci când a inscripționat pe pânza "piele" numărul tatuat pe piele într-un autoportret codificat (pictura s-a pierdut): "Am citit o povestire a lui Agnon acum douăzeci de ani", își amintește el mai târziu, "Numai ieri," care m-a impresionat și pe mine. Acest câine, Balak, rățăcea prin Ierusalim. M-am regăsit în această poveste. El a scris-o foarte frumos".

Text și foto – AG

Thanks to Max Tzinman

Benjamin Francis Webster
(1909 - 1973)
saxofonist tenor american de jazz

Originar din Kansas City, Missouri, Ben a studiat vioara, a învățat să cânte blues la pian de la Pete Johnson și a primit lecții de saxofon de la Budd Johnson. A cântat cu Lester Young în trupa Young Family Band. A înregistrat cu Blanche Calloway și a devenit membru al orchestrei Bennie Moten cu Count Basie, Hot Lips Page și Walter Page. Pentru restul anilor 1930, a cântat în formații conduse de Willie Bryant, Benny Carter, Cab Calloway, Fletcher Henderson, Andy Kirk și Teddy Wilson.

Cu Ellington

Webster a fost solist al orchestrei lui Duke Ellington începând din 1940, apărând pe "Cotton Tail". Johnny Hodges, un

saxofonist alto din orchestra lui Ellington, a avut o influență majoră asupra modului său de a cânta. Gunther Schuller a scris în 1989 că influența lui Hodges l-a îndepărtat de muza sa inițială, Coleman Hawkins. Webster a devenit un apropiat al lui Jimmy Blanton și Billy Strayhorn, ceilalți doi nou-veniți pe orbita lui Ellington.

Cu toate acestea, personalitatea lui Webster s-a dovedit a fi dificilă pentru majoritatea membrilor orchestrei și pentru Ellington. Nu era posibil, potrivit lui Mercer Ellington, ca tatăl său și saxofonistul să se afle în aceeași cameră fără să apară o ceartă. Webster a plâns când a auzit că Blanton murise, dar, după cum își amintea baritonul Harry Carney, "După ce bea un pahar sau două, omul se schimba. Webster a părăsit orchestra în 1943. Se spune că a tăiat una dintre jachetele sport ale lui Ellington cu o lamă de ras, ca unul dintre ultimele sale gesturi ca membru al orchestrei lui Ellington. Clark Terry a spus că plecarea s-a datorat faptului că Webster l-a palmuit pe Ellington.

Cariera americană de mai târziu

Webster a lucrat pe 52nd Street din New York, unde a înregistrat frecvent ca lider și solist. În această perioadă a lucrat cu

Raymond Scott, John Kirby, Bill DeArango, Sid Catlett, Jay McShann și Jimmy Witherspoon. Pentru câteva luni, în 1948, a revenit pentru scurt timp în orchestra lui Ellington.

În 1953, a înregistrat *The Consummate Artistry of Ben Webster* (cunoscut acum sub numele de King of the Tenors) cu pianistul Oscar Peterson, care avea să fie un colaborator important cu Webster de-a lungul deceniului în înregistrările sale pentru diversele case de discuri ale lui Norman Granz. Împreună cu Peterson, trompetistul Harry "Sweets" Edison și alții, a fost în turneu și a înregistrat cu programul Jazz at the Philharmonic al lui Granz. În 1956, a înregistrat un album cu pianistul Art Tatum, susținut de basistul Red Callender și toboșarul Bill Douglass. Discul "Coleman Hawkins Encounters Ben Webster" produs cu saxofonist tenor Coleman Hawkins a fost înregistrat la 16 decembrie 1957, alături de Peterson, Herb Ellis (chitară), Ray Brown (bas) și Alvin Stoller (tobe). Înregistrarea cu Hawkins și Webster a consemnat întâlnirea a doi giganți ai saxofonului tenor, care s-au întâlnit pentru prima dată în Kansas City.

La sfârșitul anilor 1950, a format un cvintet cu Gerry Mulligan și a cântat frecvent la un club din Los Angeles numit Renaissance. Acolo, grupul Webster-Mulligan l-a susținut pe cântărețul de blues Jimmy Witherspoon pe un album înregistrat live pentru casa de discuri Hi-Fi Jazz. În același an, 1959, cvintetul format cu pianistul Jimmy Rowles, basistul Leroy Vinnegar și bateristul Mel Lewis, a înregistrat și "Gerry Mulligan Meets Ben Webster" pentru Verve Records.

În Europa

Webster a lucrat în mod constant, dar la sfârșitul anului 1964 s-a mutat în Europa, lucrând cu alți muzicieni de jazz americani expatriați și cu muzicieni locali. A cântat atunci când a avut plăcere în ultimul său deceniu. A locuit la Londra și în mai multe locuri din Scandinavia timp de un an, urmat de trei ani la Amsterdam, și și-a stabilit ultima reședință la Copenhaga în 1969. Webster a apărut ca saxofonist într-un club de cabaret de joasă speță în filmul albastru danez din 1970 intitulat Quiet Days in Clichy. În 1971, Webster s-a reunit cu Duke Ellington și orchestra sa pentru câteva spectacole la Tivoli Gardens din Copenhaga; de asemenea, a înregistrat "live" în Franța cu Earl Hines. De asemenea, a înregistrat sau a cântat cu Buck Clayton, Bill Coleman și Teddy Wilson.

Webster a suferit un atac cerebral la Amsterdam în septembrie 1973, după un spectacol la Twee Spieghele din Leiden, și a murit pe 20 septembrie. Trupul său a fost incinerat la Copenhaga, iar cenușa sa a fost înmormântată în cimitirul Assistens din secțiunea Nørrebro a orașului.

Ben Webster a folosit același saxofon din 1938 până la moartea sa în 1973. El a lăsat instrucțiuni ca acest instrument să nu mai fie folosit niciodată. Saxofonul este expus la Institutul de Studii de Jazz de la Universitatea Rutgers din Newark, New Jersey.

Fundația Ben Webster

După moartea lui Webster, Billy Moore Jr. și administratorul averii lui Webster au creat Fundația Ben Webster, o organizație non-profit din Danemarca.

Fundația Ben Webster a fost confirmată prin sigiliul reginei Danemarcei în 1976. În actul fiduciar al fundației, unul dintre paragrafele inițiale sună astfel: "pentru a sprijini difuzarea jazzului în Danemarca". Trustul este o fundație benefică care direcționează drepturile de autor anuale ale lui Webster către muzicieni atât din Danemarca, cât și din SUA. Un premiu anual Ben Webster este acordat unui tânăr muzician remarcabil. Premiul nu este mare, dar este considerat foarte prestigios. De-a lungul anilor, mai mulți muzicieni americani au vizitat Danemarca cu ajutorul fundației, iar concerte, câteva înregistrări și alte evenimente legate de jazz au fost sprijinite.

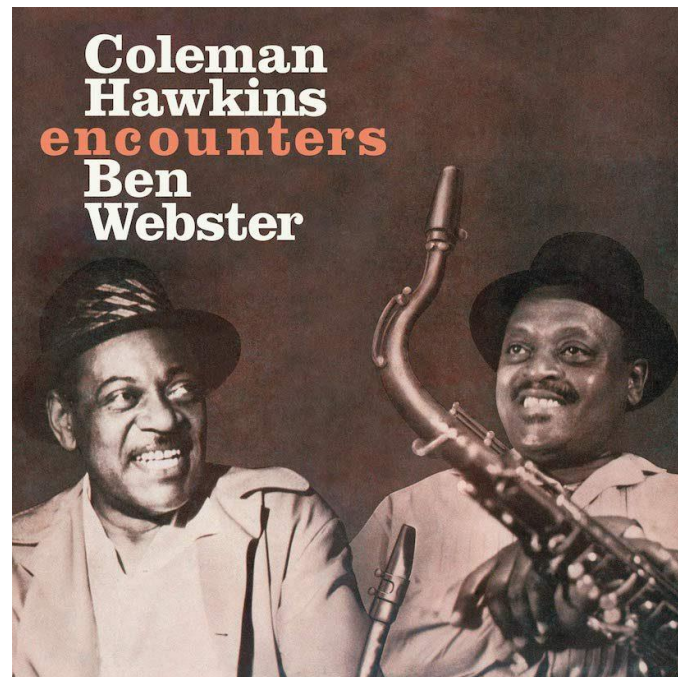
**

Sunetul lui Webster, la saxofon tenor, oferă un sunet cald, tandru. O tehnică remarcabilă îi permitea vibrato și tremolo care îl făceau atât de special în jazz.

Contractul cu normă întreagă în calitate de prim saxofonist tenor cu Duke Ellington (1940-43) l-a adus pe Webster în prim-planul său, iar el s-a maturizat ca solist și muzician unic. Adesea, a interpretat solo-uri răgușite și mârâitoare pe numere în ritm alert, dar a afișat un ton bogat și răsuflet în balade. Melodiile sale erau directe, iar sunetul său era imediat recunoscutibil.

Înregistrări ale unor numere de Ellington precum "Cotton Tail", "Chelsea Bridge", "Blue Serge" și "All Too Soon" prezintă solo-uri ale lui Webster care sunt considerate clasice.

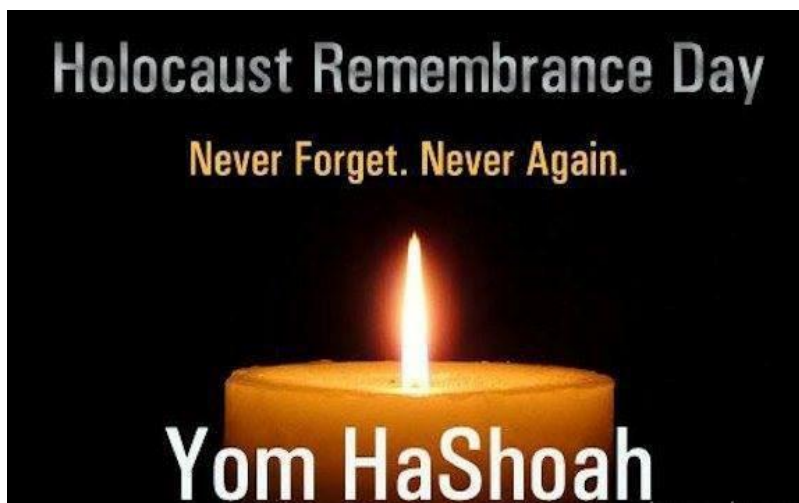
Primul saxofon a fost brevetat de Antoine-Joseph Sax la Paris în 1846.

YOM HASOAH - 2023

Zăpada roșie desenează un animal măcelărit. Ninge, și noi spuneam rugăciuni pentru Shabat, înveliți în fulgi albi, iar marele curcan, fabulos pregătit, lăsat pradă suflărilor spiritului, se înfoia în propria lui friptură. Mama se lăsase de băut, acceptând rușinoasă pahare de vin. Musafirii nu ne-au surprins, nimeni nu saluta, pe cea mai înaltă frunte pălăria de blană contura orele mătăsoase, prima atingere a porțelanurilor fragile suna ca o zbatere de gene. Din depărtări auzeam cum căderea rachetelor de marmură neagră, cu zorzoane de metal german pe nimeni n-a surprins, nimeni n-a pângărit acest moment pios, ca la prima înfiorare la vederea unei ghilotine noi nouțe. Se serveau mici felii de pâine prăjită cu unt rar. Și patul meu mirosea a vanilie. Pisica dormea în el, încinsă de vise. Mama ceruse încă un pahar. Și toată noaptea, fără știrea noastră, purtând speranțe și poveri de suflet, musafirii se încolonau în procesiuni - acei care au avut intuiția, a căror memorie acum le este nesigură și privirea rătăcită. Sâniile mamei erau prea mari ca să treacă prin ușa strâmtă a coșmarului. Ne gândeam că vom rata deportarea... Dar în acea zi, un porc de om din gară, s-a oferit să taie o bucată din mama și ea a zis da, da, da, cerșind băutura, luându-și rămas bun de la fiecare. A dispărut cu trenul acela blestemat, care lasă și azi, urme roșii în zăpada albă...

AG

Faptele îngerilor

Portret de autor - Clelila Ifrim

O dramă a Cleliei Ifrim, Faptele Îngerilor, sperăm că va fi interpretată pe scena cu elemente de teatru Noh în Japonia. Este important de ținut minte că nu se va scrie o piesă de Noh nouă, ci se va crea un nou teatru infuzat cu aspecte asemănătoare teatrului Noh. Cum spune Yoko Uchitu: *„Teatrul Noh de fapt nu are o definiție concretă. Este scris în poezii japoneze numite Waka și folosește mișcări minime, specifice și curgătoare, care exprimă emoțiile profunde, nevindecabile ale lui Shite (Personajul principal). În acest fel, eliberează inima fiecăruia din audiență ca și cum ar fi o rugăciune. Și asta este numai unul din felurile de a se exprima în Noh. A clasifica Noh-ul ca un stil de teatru este ridicol. Nu este destul ca o piesă de teatru să aibă elementele de Noh pentru a fi clasificată ca atare. Am înțeles oferta aceasta și vom interpreta piesa Cleliei creând un teatru cu aroma de Noh infuzată în el.”*

Cu ocazia *Portretului de Autor*, vom descrie prezentul și viitorul acestui proiect. Yoko Uchitsu, o expertă în teatrul Noh a comentat *piesa tradusă în japoneza de mine*. De aici încolo mai multe persoane se vor implica și suntem în stadiul de realizare a scenariului și a scenetelor de Noh care vor fi încorporat teatrul final. Cea mai dificilă parte de tradus, a fost când nu erau propoziții întregi în libretul de teatru și a trebuit să deduc mesajul poveștii. Ca traducător, am considerat că metaforele cu trenul și gările o reprezintă pe Tin-tin (numele personajului principal), care a plecat din țară, acum mulți ani și că povestea se petrece atunci când se întoarce, după mult timp. În înțelegerea

mea, este probabil un comentariu al societății românești actuale.

Simțul timpului în această poveste este unic. Ca o piesă a lui Samuel Beckett, aproape totul se petrece în prezent, și evenimentele se întâmplă independent de timp. Firul acțiunii nu este așa de concret ca în alte piese de teatru, și am considerat că majoritatea scenelor se petrec numai în imaginația lui Tin-tin. Acest simț al timpului mai ocolitor și gânditor seamănă cu Noh-ul, și de aceea credem că fuziunea va fi minunată.

Despre interpretarea Faptelor Îngerilor în stil Noh, Yoko Uchitsu spune:

„Faptele Îngerilor” a fost mai poetic și mai plin de elemente abstracte decât mă așteptam. Noh-ul în general nu descrie scenariul în mod direct, ci preferă să invoce emoții prin expresii metaforice. Se crede că în așa fel se accentuează energia emoțiilor. Piesa Cleliei folosește elementele acestea foarte eficace. Cu orașul salin în fond, povestea se desfășoară cu timpul și memoria suprapuse. Aceste elemente sunt

deja caracteristice teatrului Noh. Folosind salina ca un dispozitiv de memorie, sunetul picăturii răsună în inimile noastre. Un sunet al naturii care continuă din antichitate. Ca și sunetul privighetorii. Sunetul cu care noi ne întâlnim în trecut și în prezent există pentru veci în noi "înșine."

Ne-am gândit la câteva schițe de teatru. O metoda de compus Noh este să "Nu se aducă lucruri în existență, ci a se crea imaginea ca și cum ar exista." Din antichitate cultura japoneză preferă să vorbească la figurat. lucrarea Cleliei încorporează multe astfel de tehnici. Faptul că o piesă atât de specială, unică, a fost creată în România dovedește cum culturile se aseamănă pe tot globul. Acest lucru este foarte uimitor.

de Luca Takagi

Silviu Ilievici

**Două povestiri inedite
Alea iacta est...**

Picioarele o dureau îngrozitor. Umblase câteva ore bune pe străzile deja prea pline de mulțimea nesfârșită de turiști, de parcă toată aglomerația asta umană, scuturată de amorțeala tăcută a frigului, a găsit să invadeze orașul în aceeași zi.

Îi plăcea înghesuiala, dar cumva după atâția ani de covid și străzi goale, obișnuința îi fusese alterată. Atingerea trecătorilor, vocile străine auzite prea aproape, în tâmples și în păr, o înfioraseră.

A trecut podul, apoi a urmat treptele pe lângă cursul de apă întunecată, tăcută și răbdătoare cu toate zgomotele și anotimpurile. Lumea ocolea cumva cu teamă păsările ce se simțeau stăpâne, ea însă

a răzvrătit cu siguranță pescărușii și cormoranii strânși într-o veșnică ceartă, pentru locul cel mai bun de privit mulțimea și vasele.

Clădirile împrăștie culori în valurile stârnite de vapoarele turistice, din care răsar aparatele de fotografiat și șepcile țipătoare, grăbite să surprindă, pentru a câta oară, unicitatea orașului, zâmbetele și săruturile. A rupt zgomotele cu căștile și s-a întors în universul ei, la vocea egală și caldă ce povestea artă. Câțiva tineri ce dansau în marginea apei, se opriră din râsete și ritm, să o privească.

Era totuși o apariție.

Pășea cu încredere, fără să simtă cuvintele ce zburau cu obrăznicie adolescentă din colțul lor. Oricum nu i-ar fi păsat chiar de ar fi auzit, trecuse demult peste toate normele astea.

S-a îndepărtat și dansul le-a continuat pierdut în toate sunetele orașului revigorat de soarele ridicat peste norii prea slabi și prea ușori pentru un început de februarie.

În fața unei librării și-a privit imaginea în vitrina largă iar cărțile au început să-i vorbească în limba lor.

Romanele în franceză s-au ridicat primele, ușor scorțoase și pline de mândrie. Italienii le-au răspuns cu râsete pline de viață și fluierături.

Mamma Mia! Bellissima !

Din marginea umbrită, germanii priveau grav, cu dispreț nedisimulat întreaga agitație zgomotoasă.

A intrat și librăria și-a reșezat liniștea pe rafturi. Regina Maria i-a îmbrățișat privirea și cuvintele s-au ridicat prin aer cu tandrețe și bunătate. S-au plăcut din primele clipe și a ieșit cu ea, invitând-o la o cafea la prima măsuță scaldată în soarele cu dinți, apărută în cale.

Doar sirenele grăbite și roșii le-au destrămat convorbirea pierdută printre râsetele florilor și praful traficului infernal al centrului. Pietrișul din parc era mai puțin zgomotos și oricum un soi de tandrețe se ridica prin aer la fiecare pas.

Ușa s-a deschis și cheile au căzut răvășite pe măsuța din salon.

S-a prăvălit în fotoliul lui ca într-o îmbrățișare, piele pe piele în timp ce mâinile s-au lăsat moi, să alunece, atingând podeaua caldă de lemn.

-Mă dor picioarele. Dacă ai ști cât am umblat. Vocea s-a refugiat goală în apartament și își lăsa capul moale pe spate. Camera se întoarse cu tavanul în jos și

observă cumva pentru întâia oară lalelele colorate din vază. Își pierduseră sclipirea vie și crudă de început iar câteva petale stăteau să-și ia zborul spre sus, spre jos...

una din nouă...

Cred că avem vreo 5 ani când am văzut primul om mort. Eram la bunici, la țară și pierdeam vremea jucându-mă în fața porții cu o zdreanță legată de un băț pe care o tot plimbam prin praful de pe ulița ce ducea

spre biserică, urmărit de pisica ce încerca să prindă, în zadar, cârpa printre râsetele ce mă detașau cu totul de lumea din jur.

În fața casei bunicilor drumul se bifurca cumva hotărâtor ca într-o decizie a sorții.

În sus, trecea peste coasta abruptă a dealului spre magazinul din sat unde erau vorbe multe și veselie spre înserat când lumea se aduna la o tărie iar copiii satului trăgeau cu urechea la poveștile spuse direct și fără perdea. Așa-i lumea în sat, abruptă, cu bune și rele, iar vorbele se rostogolesc din gură în gură fără ocolișuri. Sunt ca flăcările resturilor de paie. Se aprind în vâlvătaia ce crește fierbinte dar se și sting cu repeziciune.

Arareori supărările erau aspre, dar și când se întâmpla țineau o viață întreagă sau chiar generații dacă era vorba despre pământ. Cu pământul nu e niciodată de glumit.

În jos, calea te purta până în fața bisericii păzite de foisorul clopotniței. Acolo mai aveai o șansă să oprești în curtea cu iarbă și miros de tămâie. Era penultima stație.

Câteodată, când băteam mingea cu restul nepoților din sat, ajunși și ei prin vacanțe, foloseam intrarea pe post de poartă. Oricum asta se întâmpla doar în cazul absolut excepțional în care ursuzul cantor ce locuia chiar lângă, nu era acasă. Când auzea gălăgie ne gonia suduind cu voce joasă, apoi privirea spre cer, făcând o cruce largă în timp ce-și cerea iertare celui de sus.

-Doamne iartă-mă !

Pe lângă biserică se strecura spre vale o mică potecă pe care abia răzbea o căruță trasă de boi. În capătul ei, era cimitirul, de unde se vedeau crucile de lemn și câțiva brazi înalți. Acolo veșnic mirosea a liniște și înfiorare.

Câteodată mingea sărea peste gard. Mi-era cumva frică să trec în lumea tăcută și ușor ireală de dincolo. Era un soi de graniță cu

energie prea sobră și înspăimântătoare. Noroc că întotdeauna se găsea câte un viteaz ce sărea sprinten în curte și aducea, spre ușurarea generală, trofeul răătăcit.

Întâi am auzit clopotul ce vibra a jale, dar nu l-am băgat în seamă mai mult de câteva secunde. Sunetul, într-o dungă, se înălța deasupra caselor mici, de munte, răscolind liniștea până spre pădurea ce veghea semeață peste toate văile din jur. Oamenii din împrejurimi auzeau jalea, se opreau din lucru, priveau cerul și se închinau.

-Măi copile, tu, hai în curte, m-a strigat bunica din poartă.

Speriat de apariția bruscă a alaiului ce venea parcă spre mine am fugit ascunzându-mă în fustele ei.

Preotul călca apăsător în fruntea cortegiului urmat imediat de doi bărbați cu steaguri din brocart. Căruța era trasă de două vaci costelive ce priveau cu blândețe spre nicăieri. Când roțile prindeau câte o piatră mai înaltă coșciugul deschis se mișca dintr-o parte în alta. Până și mortul înțepenit între voalurile albe dădea nemulțumit din cap. O femeie cu basma neagră plângea tăcută în urma lui.

Venea apoi întregul sat, cu mic cu mare, rude, prieteni și dușmani.

Dar și la moarte păcatele și bârfele ramase, se șterg cum se șterg toate pe aici.

-Doamne iartă-mă!

Șușotelile au încetau doar când din alai, la intersecția din fața casei, cineva a aruncat în praful ridicat un pumn de monezi.

Copiii mai cu seama au sărit să strângă din colb mica avere. Dar nici restul oamenilor nu s-au lăsat mai prejos. O hărmălaie de nedescris s-a pornit acoperind cumva năucitor toată tristețea rudelor. Din spatele bunicii ochii mi-au rămas înțepenți pe nasul mortului din vârful carului. Atât vedeam de

la înălțime mea. Nasul acela cumva ascuțit acoperit de pânza albă ce-l învelea făcându-l parcă mai sever și amenințător.

Popa s-a întors spre buluceală, și-a potrivit vocea, apoi a început să cânte grav, baritonal, urmat de cantorul ce părea că-i subliniază vorbele. Din bifurcație și până în biserică alaiul s-a scurs încet, fără oprire.

Praful călcat de tot satul s-a așezat înapoi în ulița rămasă într-o liniște apăsătoare.

-Dumnezeu să-l ierte, a spus bunica apoi m-a tras după ea în curte.

Pisica se ghemuise deja pe balustrada prispei de unde torcea cu ochii semideschiși nebăgând-mi în seamă freamătul.

Mintea îmi era încă agățată ca o ancoră de nasul acela nemișcat. Îmi plutea prin față precum zdreanța cu care ademeneam pisica în mijlocul drumului.

M-am apropiat speriat de ea privind-o cu toată seriozitatea, mi-am dres glasul, apoi i-am șoptit.

-Promit să nu mai râd niciodată de tine.

***

Maria Virginia Andreescu Haret

Prima femeie arhitect din România

Maria Virginia Andreescu Haret a fost prima femeie arhitect din România și prima femeie din lume care a ajuns la gradul de arhitect inspector general, statut recunoscut prima dată în cadrul celui de-al XVI-lea Congres de Istorie a Științei organizat la București, în 1981.

Maria Virginia Andreescu s-a născut în anul 1894, în București. A fost nepoata de frate a celebrului pictor Ion Andreescu. Ea a rămas orfană de mamă la 9 ani, a făcut liceul în particular și a dat Bacalaureatul la Liceul "Mihai Viteazul" din București. La 18 ani, cu sprijinul ministrului Spiru C. Haret a obținut o licență specială la Școala Superioară de Arhitectură din București. În paralel a studiat Belle-Arte și a realizat un număr mare de acuarele care, astăzi, fac parte din Colecția de Stampe a Bibliotecii Academiei Române.

La 6 iulie 1919 a absolvit Școala Superioară de Arhitectură din București cu mențiunea "Foarte bine", fiind prima femeie-arhitect din România. În timpul primului război mondial, Virginia Andreescu răspunde la chemarea patriei, activînd în mijlocul ostașilor ca soră de caritate. După terminarea ostilităților, își desăvârșește studiile, proiectul său de diplomă cu tema „O academie de arte frumoase” fiind cotate cu mențiunea maximă. Prezentat ulterior la expoziția de la Ateneul Român a absolvenților școlii, el a fost distins cu Premiul Ministerului Educației și învățămîntului. Se perfecționează la Roma, unde ia parte și la cercetări arheologice.

În 1922 a revenit la București, unde, din cadrul Casei Școalelor de pe lângă Ministerul Instrucțiunii Publice, și-a dedicat o mare parte din energie construcțiilor școlare, o problema acută a perioadei interbelice. A lucrat la proiecte din București, printre care Liceul "Dimitrie Cantemir" și Liceul "Gheorghe Șincai" (partea dinspre Șerban Vodă). A făcut lucrări și în provincie, în localități precum Bârlad și Focșani.

În perioada 1923–1947, a lucrat ca arhitect inspector în serviciul tehnic al Ministerului Educației Naționale.

În perioada interbelică a reprezentat România la Congresele internaționale de arhitectură la Roma, Paris, Moscova și Bruxelles.

În 1928 s-a căsătorit cu un nepot de soră al matematicianului român Spiru C. Haret, ing. Spiru I. Haret, care îi devine colaborator. Au avut un fiu, Radu.

Printre cele mai importante realizări ale sale se numără o serie de blocuri de pe Calea Victoriei (printre primele la care s-a utilizat betonul armat), pavilionul administrativ și

dependințele subterane ale Aeroportului Băneasa, Liceul "Gheorghe Șincai", Colegiul Național "Cantemir" precum și vile particulare, între care și Casa Haret.

Pentru activitatea sa a primit de-a lungul vieții nenumărate premii care i-au confirmat valoarea. În ultimii ani ai vieții a realizat monografia "Istoricul clădirii Teatrului Național din București".

În total, peste 150 de clădiri au purtat semnătură arhitectului Virginia Andreescu Haret. Pe lângă blocuri, case și vile, a clădit destine, fiind preocupată îndeosebi de formarea în școli a tinerelor arhitecte.

Autoare a circa patruzeci de școli de diferite tipuri, orientarea stilistică a operei sale a fost neoromânească, apoi funcționalistă. Prima perioadă de creație se axează pe linia valorificării tradiției naționale (cca 1920-1930). În a doua perioadă apar soluții mai simplificate, funcționaliste. Concomitent se manifestă și ca istoric de arhitectură și colaborează cu Nicolae Ghica-Budești la cele patru volume din "Evoluția arhitecturii din Muntenia și Oltenia", unde publică sub semnătură proprie o serie de planșe cu tematici variate.

Aceste studii au lăsat o amprentă determinantă asupra stilului adoptat în proiectele sale de arhitectură. Numeroasele lucrări pe care le-a proiectat și executat s-au făcut cunoscute și prin publicarea lor frecventă în literatura de specialitate. În 1922, este înscrisă pe lista colaboratorilor revistei *Artele Frumoase*, tot ca primă și unică prezență feminină, alături de nume ca prof. ing. E. Pangratti, directorul Școlii superioare de arhitectură, pictorul Ip. Strîmbu, pictorul G. Verona, sculptorul D. Paciurea, profesorii arhitecți Șt. Burcuș. D. Hârjeu și alții.

În revista *Arhitectura*, organ al Societății

Arhitecților Români, publică numeroase lucrări de arhitectură, precum și unele reproduceri după acuarele, fiind și de această dată unica prezență feminină în paginile acestei reviste în tot cursul deceniului al treilea.

Mai târziu, din însărcinarea Editurii Tehnice, s-a ocupat de elaborarea Manualului Arhitectului Proiectant, făcând primele lucrări și realizând strângerea materialului documentar pentru cele trei volume, apărute între 1954 și 1958, din ale căror colective de redacție a făcut parte și soțul ei.

A participat la Congresele Internaționale ale Arhitecților ținute la Roma (1935), Paris (1937), Bruxelles, Moscova și Berlin. Redactează "Istoricul clădirii Teatrului Național din București" - 1959.

A publicat, totodată, numeroase lucrări în revistele de specialitate și a rămas activă până la sfârșitul vieții, ca membru al comisiilor la Asociația Generală a Inginerilor din România – AGIR sau ca profesor în școlile tehnice ale Ministerului de Construcții, printre altele. În 1953 a devenit și membră a Uniunii Arhitecților din România.

A decedat la 6 mai 1962 la București și a fost înmormântată la Cimitirul Bellu Ortodox, alături de soțul ei Spiru Haret și socrul, acad. Prof. univ. Ministrul al Instrucțiunii Spiru Haret.

Proiecte: Imobil de raport, Calea Victoriei, colț cu strada Frumoasă (1922); Imobilul fostei societăți "Tinerimea română", Bulevardul Schitu Măgureanu, colț cu strada Gutenberg (în colaborare cu J. Pompilian, 1923); Liceul "Gheorghe Șincai", Calea Șerban Vodă nr. 167 (1924); Liceul "Dimitrie Cantemir", strada Viitorului nr.60 (1926); Facultatea de Medicină - Centrul de

cercetări antropologice; Imobil în Bulevardul Hristo Botev nr.1 (în colaborare cu J. Pompilian (1926); Biserica Ghencea, Calea 13 Septembrie (1927-1934); Casa Doctor N. Lupu, Bulevardul Dacia nr.41 (1929); Imobil de raport, strada Doctor Obedenaru nr. 14; Casa Haret, Bulevardul Ana Ipătescu nr.14 (1930); Casa Profesor Perianu, Bulevardul Eroilor nr.18 (1932); Casa Mazilu, strada Popa Savu nr. 76 (1935) - toate în București; Teatru - Cinema - Cazino - Govora-Băi (1928); Școala normală de fete - Bărlad (1931); Liceu model de fete - Focșani (1933); Proiect tip de școală primară cu două clase și locuință pentru director: Vilă, strada Furnica nr. 71 - Sinaia (1937). Dicționar Universal al Arhitecților, de Paul Constantin, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986 https://ro.wikipedia.org/wiki/Virginia_Andrescu_Haret

Cladirea Liceului "Gheorghe Sincai", opera a arhitectei Maria Virginia Andreescu Haret, 1924.

Casa col. Cezar Golici, 1928, proiectată de Virginia Andreescu Haret.

Liceul Dimitrie Cantemir pe Bd. Dacia nr. 117, Bucuresti (fatada), proiectat de Virginia Andreescu Haret, 1926.

Stil, Frumusețe, Artă și Ținută
<http://arhitectura-1906.ro/.../virginia-haret-cine-are.../>

Autor - Victoria Sara Dazin

„SĂ NU UITĂM NICICÂND SĂ IUBIM MUZICA”

Martha Eșanu

Motto: „Muzica este un răspuns căruia nu i s-a pus nici o întrebare”.

Nichita Stănescu

Spre sfârșitul anului 2022, Editura SAGA din Israel a oferit cititorilor foarte interesantul volum „GÂNDURI DESPRE MUZICĂ” editat de Adrian Grauenfels, poet și scriitor israelian, traducător din limba ebraică..

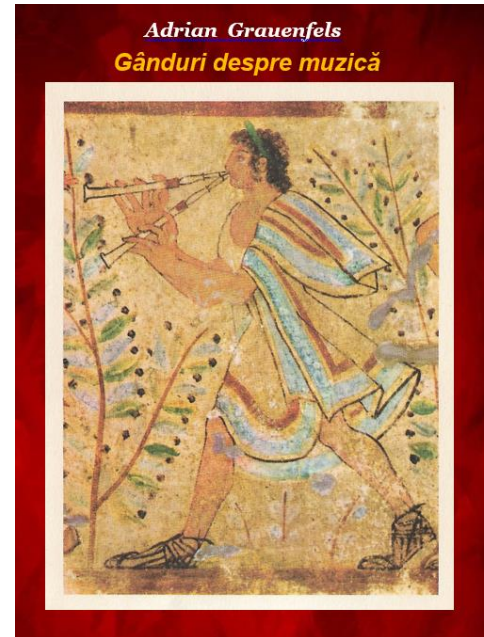
Originar din România. Adrian Grauenfels s-a născut la București în ziua de 2 noiembrie 1946. A absolvit Institutul de Construcții din orașul natal în 1970 și a emigrat în Israel în 1972 stabilindu-se în orașul Rishon Letzion.

În paginile intitulate „Un continuum identitar” Adrian Lesenciuc subliniază: „Adrian Grauenfels este un risipitor de sine pentru alții și un exotic constructor de spații poetice de care se leagă biografii exterioare și interioare. Vocea sa are individualitate și forță (...)

Volumul “Continuum” conține poemele lui Adrian Grauenfels și în final poemul Kaddish, un imn de înălțat după lupta cu îngoiala”.

Împreună cu un colectiv de intelectuali (dr. Sofia Gelman-Kiss, Adriana Ausch, Maria Sava, Mary Springfels, Cristina Enescu Aky, Amalia Achard, Michael Talbot, Adrian Lesenciuc) a realizat acest volum ce trece în revistă 2500 de ani de muzică și are marele merit de a permite, în paralel, și audiții muzicale ale unor exemplificări

legate de textul parcurs. Punerea în comun, alăturarea lectură-exemplificare audio-video, prezentată, cred, în premieră într-un astfel de format livresc, este o inovație deosebită ce captivează total atenția cititorului transformându-l și într-un ascultător pasionat.

Editorul volumului prezintă următoarele etape din istoria muzicii și perioadele aferente lor: muzica medievală (476 e.n.-1400 e.n.), renașterea (1400-1600), barocul (1600-1750), clasicismul vienez (1750-1820), perioada romantică (1820-1900), muzica impresionistă (1875-1925), școlile naționale paralel cu muzica serială (dodecafonică) (cca.1950) și muzica contemporană, până în prezent.

“Muzica este cea mai puternică dintre arte. Ea e strâns legată de istoria umană, de poezie, de armonie, de legende și de folclor. Revelația muzicii este o mare bucurie estetică care poate produce fascinație și extaz”, scrie Adrian Grauenfels în “Nota editorului”.

Amplul periplu muzical propus începe, firesc, cu muzica Egiptului antic, știut fiind

că din timpuri străvechi muzica a fost o parte importantă a culturii egiptene.

Editorul relevă și faptul că Biblia ebraică menționează unele instrumente muzicale folosite de evrei în Antichitate. Aceasta mi-a readus în gând spusesele reputatului muzicolog Iosif Sava (z.l) care menționa că la originea scrierilor sale stau “Harpiștii regelui David” și “Muzicanții lui Chagall” care sunt în el încă din anii copilăriei ieșene. *“De la ei îmi vin toate patimile, fanteziile, tristețile, scepticismele dar și luciditățile...”* afirma Iosif Sava...

Îmi place să cred că și “Gândurile despre muzică” ale lui Adrian Grauenfels au aceleași origini iudaice.

Este posibil ca muzica egipteană să fi avut un impact semnificativ asupra dezvoltării muzicii grecești care la rândul ei a fost importantă pentru muzica europeană timpurie și medievală. Și astfel vedem cum, de-a lungul istoriei, culturile popoarelor lumii s-au interpătruns, s-au influențat reciproc și au stat la baza civilizației pe planeta noastră.

Muzica cuprinde un teritoriu vast care pentru a fi cunoscut trebuie cercetat și tocmai această cercetare stă la baza volumului de față..

Apreciez în mod deosebit vasta muncă de documentare realizată de întregul colectiv de autori pentru a prezenta cititorilor lor un atât de bogat volum de informații privind 2500 de ani de muzică în diferite spații geografice de pe întregul glob.

Timp de secole muzica, produsă prin vibrația aerului, a fost transmisă de la o generație la alta pe cale orală. Muzica poate fi vocală (vocea umană), instrumentală,

produsă electronic, sintetizată sau o combinație a celor trei.

Notele muzicale sunt o reprezentare grafică a sunetelor muzicale și se folosesc la notația în scris a pieselor muzicale. Ele reprezintă pentru muzică ceea ce literele reprezintă pentru vorbire. Prin locul ocupat pe portativ notele marchează înălțimea sunetelor de la grav la acut. Muzica este creată din combinații între diverse note și nu din sunete pure. Vocea umană este sunetul natural creat de cele două corzi vocale ale omului și modulată în gât, gură și cavitățile nazale.

Dr. Sofia Gelman Kiss în “Proprietățile sunetului în corelație cu etapele stilistice ale muzicii” relevă cele patru calități simultane ale sunetelor: înălțimea, durata, intensitatea și timbrul. Combinația sunetelor de diverse înălțimi generează melodia iar înșiruirea diverselor sunete cu durată diferită conturează ritmul. Diferențierea de intensitate crează dinamica iar timbrul împrumută lucrării orchestrația. În momentul în care sunetul este perceput de auditori toate cele patru caracteristici ale sunetului, menționate deja, sunt prezente simultan.

Instrumentele muzicale sunt foarte diverse și, de-a lungul timpului, au evoluat foarte mult. Ele pot fi clasificate în instrumente de coarde, de suflat și de percuție. Materialele din care sunt confecționate instrumentele muzicale, modul lor de construcție și îndemânarea artistului care le construiește sau le folosește diferențiază un instrument oarecare de unul de excepție.

Vioara, cel mai răspândit instrument muzical cu coarde, a apărut în nordul Italiei în prima jumătate a secolului al XVI-lea. Primele ei descrieri ca instrument și ca mod de folosire se găsesc într-o lucrare publicată la Lyon în anul 1556. Prima vioară cu 4 coarde a fost construită în 1555 de către Nicola Amati. Cea mai veche vioară, existentă astăzi în lume, a fost construită de Amati în 1564, la Cremona.

Dintre maeștrii constructori de vioară de la Cremona îl nominalizăm și pe Antonio Stradivarius (1644-1737) care a fost ucenicul lui Amati. El a construit cca. 1116 instrumente cu coarde (vioară, violoncel, chitare) din care 960 de vioară. Astăzi în lume mai există cca. 650 de instrumente construite de el din care 500 de vioară. Mari soliști cunoscuți în lumea întreagă au folosit sau folosesc și în prezent în cariera lor instrumente purtând marca Stradivarius și anume: Yo-Yo Ma, Julian Lloyd Webber, Mstislav Rostropovici, Itzhak Perlman, Viktoria Mullova, etc.

Cunoscuți lutieri au fost și francezul M. Chanot-Chardon și italienii din familia cremoneză Guarneri. Posesori de vioară Guarneri, soliști de succes sunt: Salvatore Accardo, Jascha Heifetz, Joseph Joachim, Leonid Kogan, Eugene Ysaie, Pinchas

Zuckerman, Henryk Szeryng, Itzhak Perlman.

În secolul al XIX – lea un virtuoz al vioarei a fost Niccolò Paganini (1782-1840), un compozitor italian ce a revoluționat tehnica violonistică. Lucrările sale au inspirat mulți compozitori de renume precum: Franz Liszt, Robert Schumann, Johannes Brahms, Serghei Rahmaninov. Între anii 1828-1832 Paganini a concertat cu deosebit succes la Viena, Paris, Londra și în Scoția. Pe vioara preferată a lui Paganini a concertat cu mare succes Sir Yehudi Menuhin, elevul și prietenul marelui compozitor George Enescu.

Alt instrument muzical foarte cunoscut este pianul. Povestea sa începe în secolul al XII-lea cu monocordul cu clape. Primul său strămoș, completat ulterior cu mai multe coarde, a fost clavicordul. Un instrument muzical premergător pianului a fost clavecinul dar acesta nu avea posibilitatea de gradare a intensității sunetelor. În jurul anului 1700 s-a construit la Padova instrumentul muzical numit pianoforte. Principiul său de funcționare permitea obținerea unui sunet variat și clar, mai lung sau mai scurt în funcție de cel ce acționa clapele.

Cele mai cunoscute firme din lume, producătoare de pian, au fost: Steinway and Sons (SUA, Germania), C. Bechstein, Bluthner (Germania), Bosendorfer (Austria), Yamaha, Kawai (Japonia), Petrof (Cehia), Fazioli (Italia).

Instrumentele de suflat au, în construcția lor, un tub acustic din lemn, metal sau bachelită prevăzut cu perforații ce pot fi obturate sau nu.

Tuba este un instrument muzical de suflat, cu lungimea de un metru, construit din alamă. Produce sunetele cele mai joase dintre toate instrumentele de alamă ale orchestrelor simfonice și ale fanfarelor.

Flautul este cel mai vechi instrument muzical Piculina sau piccolo, este un instrument ce seamănă cu-n mic flaut și emite sunete din registrul acut.

Oboiul este un instrument muzical de suflat cu ancie dublă. Are un sistem complex de clape pentru acoperirea cromatică a întinderii sale. Acesta este confecționat din lemn de merișor, abanos și uneori din lemn de trandafir. În orchestra simfonică oboiul dă tonul.

Fagotul este și el un instrument de suflat din lemn, cu ancie dublă. În biserici se folosește orga, un instrument muzical complex, de mari dimensiuni, confecționat din țevi de metal de diferite lungimi și diametre. În perioada barocă Handel, Camille Saint-Saen și toți compozitorii din familia Bach au scris compoziții deosebite pentru orgă. Compozitorul Cesar Franck a scris prima simfonie franceză de orgă.

În ceea ce privește instrumentele de percuție, sunete puternice se obțin prin lovirea unor membrane subțiri întinse pe suport (tobe, timpan) sau talgere de metal. Instrumentele de percuție se clasifică în membranofone (cu membrană), de exemplu: tabla indiană, și ideofone (fără membrană), de exemplu: clopotul. Dintre instrumentele muzicale de percuție menționăm: castanietele, clopotele tubulare, marimba, tamburina, toba, timpanul, xilofonul.

Formațiile muzicale, membrii orchestrelor sau ai corurilor se coordonează între ei sub conducerea dirijorului care le indică tempoul și dinamica compoziției muzicale interpretate. Printre marii dirijori, personalități cunoscute în întreaga lume, se numără: Herbert von Karajan, Leonard Bernstein, Bruno Walter, Sergiu Celibidache, Sir Georg Solti, Riccardo Muti, Zubin Mehta, Sir John Eliot Gardiner, Daniel Barenboim, Claudio Abbado, Seiji Ozawa.

Deseori, dirijorii erau și compozitori. În această categorie se încadrează: Richard Wagner, Hector Berlioz, Franz Liszt, Gustav Mahler. Felix Mendelssohn a fost primul dirijor care a folosit o baghetă de lemn.

Adrian Grauenfels are o conexiune specială cu muzica fapt ilustrat de gândurile și impresiile sale, incluse în volumul „Gânduri despre muzică” și care se referă la muzica islamului, muzica renașterii, muzica barocului, la operă ca o artă în sine, etc..

Opera este un gen muzical de amploare ce combină muzică și dramă pe baza unui libret care este textul acțiunii. Ea se compune din uvertură, arii și interludii (fragmente muzical-orchestrale între pauzele dintre scene) și este interpretată de soliști, cor și orchestră. A apărut în Italia, în jurul anului 1600, din dorința de a reînvia tragedia antică.

Prima operă, a fost compusă în Italia de către Claudio Monteverdi în anul 1607, la curtea din Mantua și poartă titlul „Orfeu”. În funcție de subiectul tratat vorbim de operă seria (subiect tragic) sau de operă buffă (comedie).

În perioada barocului dintre compozitorii de operă s-au remarcat: Lully, Rameau, Haendel. În perioada clasicismului vienez opere de succes au scris Haydn și Mozart.

Dintre compozitorii de operă italieni s-au remarcat: Verdi, Puccini, Rossini, Bellini, Donizetti, Leoncavallo, Mascagni iar dintre cei francezi: Bizet, Beerlioz, Massenet, Gounod. Beethoven a compus o singură operă și anume „Fidelio”. În Germania s-au remarcat următorii compozitori de operă: Gluck, Offenbach, Wagner iar în Rusia: Mussorgsky, Ceaikovski.

Muzica din vremea lui Shakespeare este prezentată, în acest volum, de către Mary Springfels.

William Shakespeare a folosit în piesele sale muzica vocală pentru a evoca starea de spirit și în același timp pentru a oferi comentarii ironice asupra intrigii sau a personajelor. Tipurile de muzică vocală apărute în piesele sale sunt: serenade, rondouri, dansuri, muzică de atmosferă. Deasemenea a folosit frecvent cântece populare și balade. În piesele marelui Will întâlnim și toate tipurile de muzică instrumentală.

Pe lângă cele menționate anterior, volumul de față prezintă numeroase pagini despre mari compozitori și dirijori, pagini semnate de Adrian Grauenfels, dr, Sofia Gelman Kiss, Maria Sava, Adriana Ausch. Vă recomand cu căldură să le parcurgeți la lectura cărții.

Volumul „Gânduri despre muzică” editat de Adrian Grauenfels, este o autentică enciclopedie și are un pronunțat rol educativ...

În Iașul studenției mele, în anii `60 - `70 ai secolului XX, mult regretatul nostru prieten Liviu Moscovici (z.l.) găzduia, la Biblioteca Județeană “Gheorghe Asachi” întâlnirea săptămânală “Prietenii muzicii” la care invitat permanent era prof. univ. George Pascu, titularul catedrei de “Istoria muzicii” de la Conservatorul ieșean. Acesta vorbea ascultătorilor, în majoritatea lor tineri dornici de instruire, despre muzică însoțindu-și prelegerile cu exemplificări riguros selectate.

Enciclopedia lui Adrian Grauenfels ne face să redescoperim farmecul și frumusețea muzicii și, prin toate rândurile și gândurile cuprinse în ea, amintește de trecutele prelegeri de la Iași și ne îndeamnă „SĂ NU UITĂM NICICÂND SĂ IUBIM MUZICA” fiindcă muzica ne înobilează gândul și sufletul, ne face mai buni și mai indulgenți cu cei din jurul nostru, ne face să înțelegem și să apreciem viața la justa ei valoare.

Admirabile cuvinte-omagiu la adresa autorului și editorului volumului sunt creionate de Adrian Lesenciuc în finalul articolului „Un continuum identitar” (p. 297)

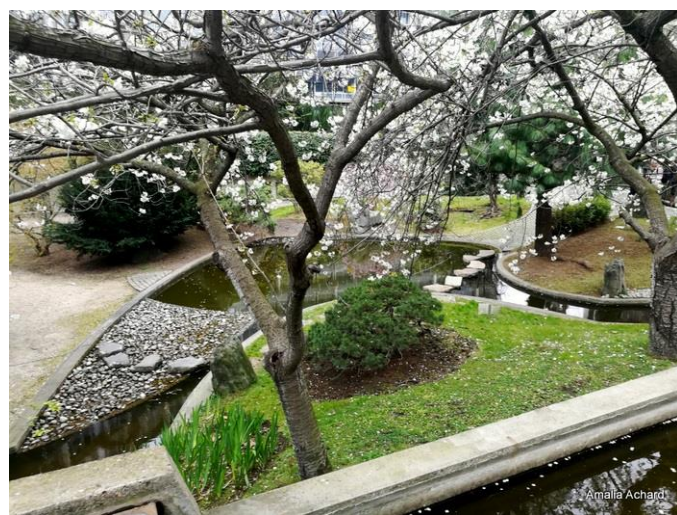
„Adrian Grauenfels este o voce a conștiinței unui popor și a unei faze a civilizației postmoderne, cosmopolite, bulversante și indiferente. E o voce a unui continuum spațio-temporal în secțiune sincronică și în tăietură diacronică deopotrivă asumându-și identitatea, soarta națiunii, istoria ei ca istorie personală. „Eu, de șase ori emigrant”, de pildă, descrie fluxul emigrării neamului ca parte a istoriei personale, din Canaan în Egipt, înapoi în Iudeea, pe Rin, în Făgăraș și din nou spre țara Israel / cât o măslină pe hartă / veche cât arca lui Noe / tânără ca un

porumbel desenat de Picasso/ așteptând pacea / care tot nu vine”.

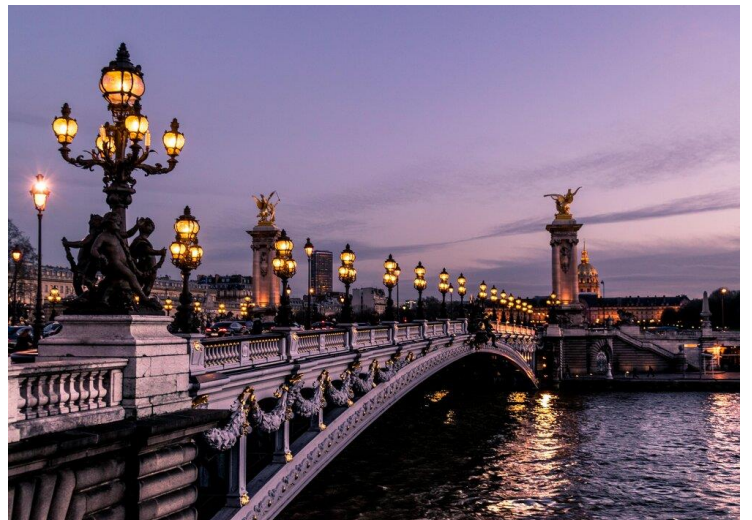
Epilogul aparține tot gândurilor despre muzică: „Muzica este bucurie, iubire, plăcere și extaz... Restul este tăcere”.

Prin Paris cu Amalia Achard, invitată la UNESCO- Ziua Mondială a poeziei

Beatrice Veisman

Cugetări

În lumea asta nebună, ajungi uneori să-ți fie rușine că ești normal.

Persoanele care se laudă mereu cu relațiile lor cu oameni mari și celebri, sunt niște oameni foarte mici.

Când cineva vorbește-n public la telefon, cu voce tare, Mă întreb dacă știe că mie nu îmi pasă ce probleme are.

Artistul nu face întotdeauna ceea ce îi place lui, ci ceea ce place publicului.

Mă distrează persoanele care cred că dețin unica versiune a adevărului absolut.

Am ajuns la vârsta la care când crezi că ți-ai dres un organ, se duce naibii altul.

Există persoane pe care nu le interesează nici jocul de cărți, nici jocurile de noroc, nici băuturile alcoolice și nici femeile. Eu sunt un asemenea exemplu.

Constat că mulți oameni nu trăiesc vieți normale, Din diverse motive, uneori medicale.

Melodie actualizată de încălzirea globală :

Nu mai "e primăvară în ianuarie", ci e iarnă în aprilie

Testul Covid PCR îmi amintește de vremuri trecute, care (sper că) nu se vor mai întoarce.

Uneori îți vine să înjuri situația și nu pe cel care a provocat-o.

Nu întotdeauna ești bun în domeniile în care crezi tu, ci în cele în care te consideră bun alții.

[Când noaptea se apropie, amintirea mă ține treaz]

' al-Khansā' *)

tradus din limba arabă de Reynold A. Nicholson

Când noaptea se apropie, amintirea mă ține treaz

Și-mi împiedică odihna cu durere peste durerea care se întoarce

Pentru Şakhr. Ce bărbat a fost el în ziua bătăliei!

Când, apucând șansa, schimbă repede loviturile de sulită!

Ah, nu-s zvonuri ca acesta în lumea spiritelor

Am auzit, despre pieirea lui în inima mea de femeie.

Ce-ar putea să trimită Norocul, nimeni nu-i mai puternic ca el să suporte;

Nimeni mai bun ca el să înfrunte necazul cu mintea neclintită;

Cel mai bun să ajute, oriunde nevoia era mai mare:

Cu toții au avut de la el o soție, un prieten și un pretendent.

O, Şakhr! Nu te voi uita niciodată până când moartea ne va desparti și pământul pentru mormântul meu să fie hărăzit.

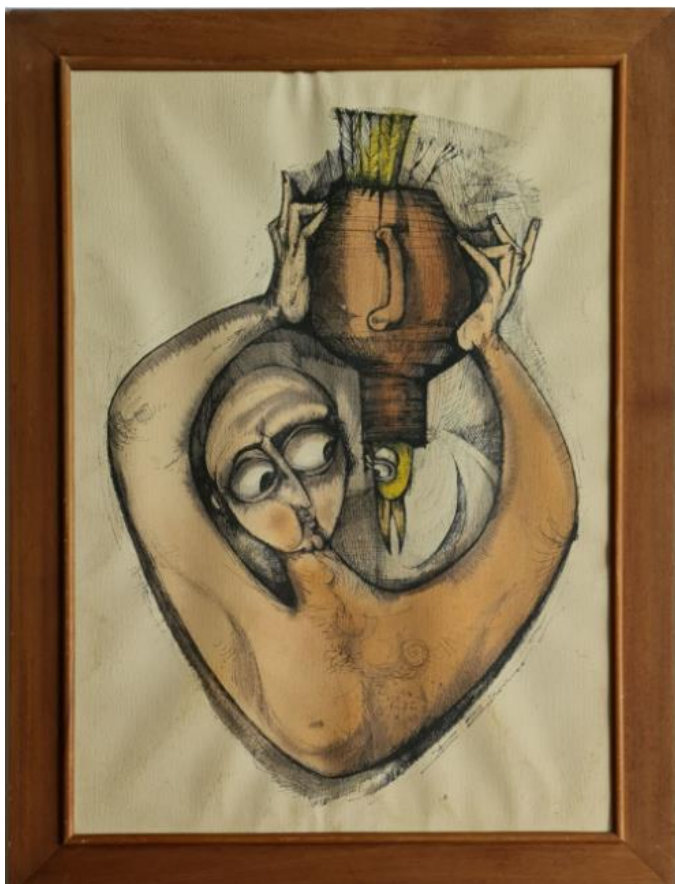
Răsăritul soarelui îmi amintește de Şakhr, fratele meu,

Și de el îmi amintesc și eu la fiecare apus de soare.

*) **al-Khansā'**, supranumele lui Tumādir bint 'Amr ibn al-Hārith ibn al-Sharīd, (moartă după 630 AD), una dintre cele mai mari poete arabe, renumită pentru elegiile sale. Moartea a două dintre rudele sale - fratele ei **Mu'āwiyah** și fratele ei vitreg **Šakhr**, ambii șefi de trib și uciși în raiduri tribale cu ceva timp înainte de apariția islamului - i-a provocat lui al-Khansā' un doliu profund. Elegii despre aceste morți și cea a tatălui ei au făcut-o cea mai celebră poetă a timpului ei. Când tribul ei ca grup a acceptat islamul, ea a mers cu ei la Medina pentru a-l întâlni pe Profetul Mahomed, dar a persistat să poarte rochia de doliu preislamică ca un act de devotament față de frații ei. Când cei patru fii ai ei au fost uciși în Bătălia de la Qādisiyah (637), se spune că, 'Umar califul i-ar fi scris o scrisoare în care o felicita pentru eroismul lor și i-a atribuit o pensie.

***

Baruch Elron desene pe hârtie

AG Pomul amintirilor

YOM HAZIKARON 2023

Yaacov Barzilai & Sofia Gelman Kiss

Gustul Răsăritului - Un proiect remarcabil pe tema Holocaustului

33 de piese muzicale - recită, autorul textelor – poetul Yaakov Barzilai

Compoziție și voce (alto) - Sofia Gelman Kiss

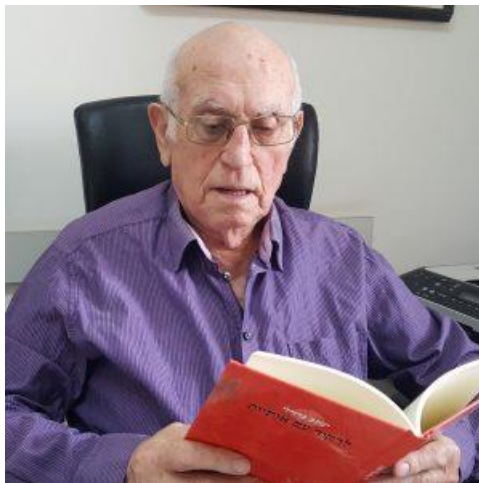
Celo – Hila Epstein

Corul - LiRon condus de Ronit Shapira

Un proiect SAGA 2023

Yaakov Barzilai

Poet, scriitor și traducător

Jacob Eisner s-a născut în orașul Debrecen din Ungaria la data de 29 martie 1933 într-o familie seculară care păstra simbolurile iudaismului în zilele de Sabat și de sărbători. A absolvit patru clase într-o școală evreiască și a urmat clasa a cincea într-un gimnaziu ne-evreiesc.

La 19 martie 1944, când naziștii au ocupat Ungaria, familia Eisner împreună cu toți evreii din Debrecen au fost transferați în ghetoul stabilit în oraș. După o scurtă viață de ghetou, majoritatea evreilor orașului au fost deportați în diferite lagăre ale morții, în timp ce familia sa și alte familii au fost trimise în Austria pentru a lucra la ferme agricole. De acolo, în septembrie 1944, au fost deportați în lagărul Bergen-Belsen. Tatăl și bunicul lui au murit în tabără. La 13 aprilie 1945, armata americană a eliberat lagărul. Yaakov, mama și sora s-au întors în Ungaria. Yaakov a continuat să studieze la gimnaziu și s-a alăturat mișcării Hashomer Ha'Tsa'ir unde s-a pregătit împreună cu prietenii săi care au supraviețuit să imigreze emigreze(?) în Eretz Yisrael. După întărirea regimului comunist, toate mișcările de tineret au intrat în clandestinitate. Tinerii supraviețuitori au fost introduși ilegal în toiu noptii prin Slovacia și Austria în Italia, iar în iulie 1949 în portul Trani Yaakov s-a îmbarcat pe nava Independence și a ajuns în portul Haifa. Acolo și-a schimbat numele de familie din Eisner în Barzilai.

Timp de doi ani, a fost cu prietenii săi în Kibbutz Hatzor, ca parte a unei societăți de tineret, în pregătire pentru înființarea unui nou kibbutz. În mai 1951, s-a înrolat cu prietenii săi în Nahal. La 13 septembrie 1951, aceștia au înființat Kibbutz Dvir aparținând mișcării naționale Hashomer Hatzair. Barzilai era redactorul revistei locale „Nativ BaAfar” a coordonat comitetul de cultură și a fost responsabil pentru primirea artiștilor care au venit în kibbutz, inclusiv Orna Porat, Shmuel Rodansky și alții. În 1954, a fost trimis în numele kibbutzului să coordoneze tânăra divizie Mapam din Tel Aviv timp de doi ani. La sfârșitul misiunii, în octombrie 1956, a părăsit kibbutz-ul și s-a mutat la Tel Aviv împreună cu mama și sora sa care au emigrat în Israel în acel an. La 5 noiembrie 1958 s-a căsătorit cu Malka născută Ilani. Între 1979 și 1991, Barzilai și soția sa Malka au condus o galerie de artă de pictură și sculptură în subsolul casei lor, numită „The Basement Gallery”

Poet, scriitor și traducător, Yaakov Barzilai este supraviețuitor al Holocaustului, Membru al Consiliului Yad Vashem. Membru al asociației scriitorilor ebraici. Este activ în trei domenii:

Scriere literară, prelegeri, spectacol cu public.

Pentru poemele sale au fost compuse coruri. A scris zeci de cărți, unele au fost traduse în diferite limbi. Lector în Israel pentru public de vârste diferite.

Lucrările compuse pe textele sale sunt ca gen - compoziție clasică, interpretate de cor și orchestră- sau ansambluri de cameră, în Israel și în străinătate.

Cartea sa „*Până la prima lumânare a dimineții*” a servit la compunerea unei opere despre Holocaust.

Opera sa literară a fost larg studiată la Universitatea Bar-Ilan.

Poeziile sale sunt publicate și tipărite în reviste literare.

Muzica pe textele lui Barzilai a fost cântată la emisiuni de radio și televiziune, în Israel și în străinătate.

A câștigat premii internaționale din partea guvernului maghiar, pentru dezvoltarea legăturilor culturale dintre cele două țări.

***

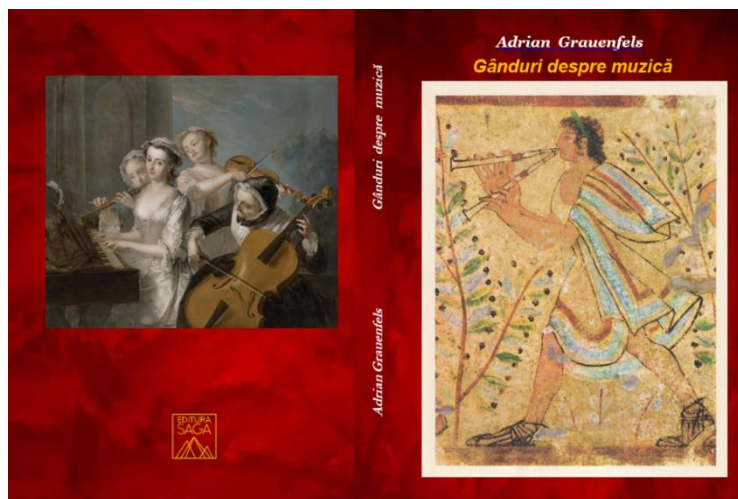
Sofia Gelman Kiss

Sofia Gelman Kiss a studiat la Conservatorul G. Dima din Cluj unde a obținut două diplome, cea de pedagogie muzicală și cea de muzicologie. În cadrul anilor petrecuți la muzicologie, a avut parte de cursuri de compoziție și canto alături de cursuri pregătitoare pentru critica muzicală. Încă din studenție a colaborat cu ziarurile locale ale Clujului, inclusiv Contemporanul, Tribuna, iar după terminarea studiilor a colaborat cu Radio București și revista Muzica. În anul 1982 și-a dat doctoratul în România. A predat la Conservatorul G. Dima până la plecarea din România, în anul 1986. În Israel, în anul 1994 a organizat primul concert de muzică clasică românească cu participarea acad. prof. dr. Cornel Țăranu, sub egida ambasadei României. Printre altele, a participat la un concert internațional la Berlin, concert dedicat compozitoarelor, cu o lucrare pentru pian și una pentru flaut și pian. În anul 2004 a organizat un concert la Beit

ha Tzufot cu ocazia comemorării a 60 de ani de la deportarea evreilor de pe teritoriul Ungariei, în colaborare cu ambasada Ungariei în Israel.

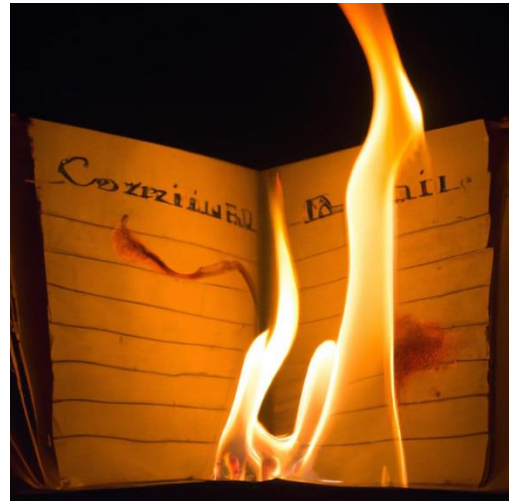
În anul 2009 a realizat un disc bazat pe lucrări vocale pe texte semnate de poetul Yaakov Barzilai. Sofia este o neobosită colaboratoare a publicațiilor israeliene de limbă română, „Minimum”, „Ultima oră”, „Orient expres”, „Nautilus”, „Jurnalul Israelian”, „Jurnalul Bucureștiului” și a presei în limba maghiară, „Új Kelet” și „Izraeli Szemle” unde semnează cronică muzicală, eseuri, tablete și proză polițistă.

O realizare recentă este participarea Sofiei la cartea **Gânduri despre muzică** volum publicat de Editura SAGA în anul 2022. Este o carte despre instrumente, artiști și istoria muzicii. Sofia Gelman a colaborat cu eseuri și a participat pe post de consultant-muzicolog la reușita proiectului. Sunt cercetați 2500 de ani de muzică, genurile muzicale, etapele evoluției artei, muzica modernă, compozitorii și dirijorii de seamă, opera, experimentele și aventurile care conferă muzicii un loc de seamă în toate culturile și tradițiile umanității.

Yaakov Barzilai - Poeme În zorii zilei

Nimic nu se aseamănă cu dimineața pentru a-ți spăla gândurile
să fi legănat în hamacul soarelui
Îmbrățișează o zi, pe toată lungimea luminii
și încarca-te de culori și de mirosul de combustibil
Nu există nimic ca dimineața
Să aducă muzele iubiților
să conceapă o poezie
să nască gemeni.
Să se tăvălească în lanurile de grâu,
la măcinat făină
Și să viseze la pâine.
și între toate
să treacă o apă limpede.
Agitați puternic cutia secretelor
Și spălați păcatele în râul uitării.
Traducere: AG

Pe rampa morții *

Mama și fiica stăteau îmbrățișate
în fața doctorului – diavol, care,
îmbrăcat în halat alb, dirija circulația:
la dreapta, la stânga, din nou la dreapta,
din nou la stânga...
Mama se întrebă: oare și acest demon
a depus jurământul medicilor cândva ?

Către moarte *

În drumul către moarte
fiica își sărută Mama în timp ce ea
care credea în Dumnezeu,
încercă să-i ceară ajutorul:

„Ia-o la Tine ! Ia-o până nu e prea târziu !
Ia-o în brațele Tale pe unica mea fiică !”

„N-are rost să ne grăbim – spuse Domnul –
Eu oricum vă voi aștepta
sus, la ieșirea din coș”

Și cenușa din râu a fost cândva tată... *

Imaginea tatălui meu a dispărut,
ca un tren de noapte
ce nu oprește niciodată,
sau ca cenușa din râu care,
și ea a fost cândva tată...

Am ales viitorul

Am părăsit trecutul:
linii de tren fără de sfârșit,

Am părăsit secolul douăzeci
și demonii săi;
l-am părăsit
pe tatăl meu, înghețat de frig;

am ales viitorul

Țara mea *

Țară împrejmuțată de mare și deșert,
ce-și trage seva din trecut,

Țară, plină de piatră și nisip

ce ascultă ecoul din Templu -
rugăciunea strămoșilor

Țară învăluită în doliu neconținut
cu care se confruntă singură,

Țară ce suferă de arșiță fierbinte

și poartă crematoriul ca veșnică amintire,

Țară luminată de mii de stele,
ce se înalță odată cu răsăritul Soarelui
din ruinele Massadei, de unde
renaște zilnic...

* traducere în limba română: Sofia Gelman Kiss

יעקב ברזלי

טעם הזריחה

אין כמו בקר לכבס מחשבות
להתערסל בערסל הזריחה
לחבוק יום, מלוא היקפו
ולתדלק צבעים וריחות.
אין כמו בקר
לתנות אהבים עם המוזות,
להרות שיר
לקדת תאומים.
להטמע בשדות חטה,
למולל גרעינים
ולחלום להם.
ובין לבין
לקנות מים
לטלטל בקזקה תבת הסודות
ולנער חטאים בנהר השכחה.

יעקב ברזילי

משורר, סופר ומתרגם. ניצול שואת

חבר מועצת יד ושם. חבר אגודת הסופרים. נע בשלושה מעגלים. כתיבה ספרותית, הרצאות, ביצוע שיריו המולחנים. כתב עשרה ספרים, חלקם מתורגמים לשפות שונות. מרצה ברחבי הארץ לגילאים שונים. שיריו המולחנים הלחנה קלאסית, מבוצעים בתזמורות. מקהלה והרכבים קאמריים, בארץ ובחוץ לארץ. ספרו "עד נר ראשון של בוקר" שימש לכתבת אופרה בנושא השואה. יצירתו הספרותית זכתה לכתבת מחקרים באוניברסיטת בר-איל. שיריו מודפסים בכתבי-עת ספרותיים. קול המוסיקה משמיע לעיתים קרובות משיריו המולחנים. הופיע בתוכניות רדיו וטלוויזיה בארץ ובחוץ לארץ.

זכה בפרסים בינלאומיים מטעם ממשלת הונגריה, בגין פיתוח קשרי התרבות בין שתי המדינות.

Noua colecție instalată pe Youtube prezintă următoarele piese extrase din discul

(טעם הזריחה) **În zorii zilei**

Lilioara Macovei Când dragostea...

Mina era cea mică din familie. Soră-sa cea mare, Rifca, își terminase studiile superioare și era profesoară.

La liceu, Mina nu excela, dar nici nu era ultima și nu că nu putea, ci că nu avea legături bune cu timpul. Era în urnă lui și vraștea lăsată de ea, nu se putea recupera.

Când a terminat aceste cursuri, nu s-a sfârșit lumea pentru că nu a mers la facultate. Nici nu a vrut, nici nu a fost forțată. Părinții admiteau tot ce voiau fetele.

Tatăl, Strul lucra ca brutar, iar mama Ruhla era casnică și viața lor era plină de bucuria că aceste două copile sunt sănătoase și cuminiți.

Mina a intrat suplinitoare la o școală din apropierea casei părintești. Îi plăcea sau nu, în fiecare zi mergea la școală. Colectivul era cu profesori calificați și câțiva suplinitori, dar pe Mina nimic nu o deranja. Aveai impresia, dacă te uitai la ea, că trăiește într-o mare plictiseală, poate că era pe undeva adevărat, dar cine a intrat în amănunte?

Era singura evreică din școală, dar nimeni nu avea vreo problemă cu asta. În liceu avea mulți colegi evrei, toți foarte buni la învățătură, dați mereu de exemplu.

Mina nu era o frumusețe inspirațională, dar îți atrăgea atenția prin ochii mari, negri și gura care mereu parcă ar fi spus ceva.

A trecut un an de muncă, Mina încă se gândea, dacă trebuie să urmeze cursurile vreunei facultăți. Ar fi vrut doar pentru diplomă, cine știe ce-ți poate oferi viața, dar nu găsea niciun domeniu care să-i facă tot timpul cu ochiul. Sora ei era profesor de biologie, pe ea nu o încânta așa ceva.

Într-un final s-a hotărât, mai sta un an suplinitoare și se va gândi ce va face. Timpul trece și la urma urmei, orice facultate ar putea-o face, are ambiție, doar că nu este încă timpul.

În toamna aceea ploioasă și rece, școala unde era Mina, a fost "invadată" de profesori cu repartiție. Unul de fizică de prin centrul țării, cel de geografie din Ploiești, profesorul de sport din nordul Moldovei și încă un profesor de chimie din vestul țării. Se umpluse cancelaria cu bărbați parfumați, îmbrăcați cu blugi originali sau poate, contrafăcuți, unii cu ochelari de vedere, dar toți cu multe întrebări pe buze.

Căutau gazde cu tot cu masă, voiau să știe dacă numai "la centru" vor avea ore, se interesau cât de înțeleghătoare este directoarea și câte altele.

Mulți nu-și dorise acest post la capătul lumii, dar nu te puneau cu "regimul", aveau repartiție și punct. Mina îi privea pe toți când și când cu indiferență.

—Ce mofturoși, aveți fițe, vă dați interesanți! Ce-o să vă mai placă varza...! Ce-o să vă cumpărați cizme de cauciuc! Și saci de plastic să vă puneți în cap când va ploua...

Acest dialog l-ar fi spus cu glas tare, dar poate mai târziu, nu acum că se vor speria.

Zi de zi, Mina se distra de ce povesteau noii ei colegi. Nu le plăcea mâncarea, le era departe gazda de școală, se întrerupea curentul electric, numai necazuri pe bieții profesori.

Profesorul de chimie era mai reținut. Zâmbea și el la glumele colegilor și ochii lui se tot intersectau cu ai Minei.

Mina nu-l băga în seamă neapărat, era un blond spălăcit și tăcut, de aceea îl cam ignora.

Zi de zi Adam o căuta din priviri pe Mina. Nu se dădea de gol atunci când colega întârzia și el își imagina alte nenorociri și nici când era învoită și el afla târziu. Voia să se convingă de sentimentele lui. Abordarea pe care o va avea față de Mina o mai aprofundează. Timp de un an asta a făcut.

***

M-am întâlnit cu Mina după vreo cinci ani.

Avea trei copii cu Adam și un post de profesor la școala unde a intrat pentru prima dată ca suplinitor. Fericirea i se vedea în ochii ei mari și luminoși. Cine ar fi crezut că dragostea te face supus ei, dar cât de fericit?

YOM HATZMAUT SAMEAH ! - ISRAEL 75 -

